

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

İÇİŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

30 Ocak 2014 Perşembe

İÇİŞLERİ KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

30 Ocak 2014 Perşembe

---0---

K O N U

Sayfa

Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/876)

1:22

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:22

Ahmet Hamdi NAYIR (İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	1:2, 17:19, 20:21
Celal DİNÇER (İstanbul)	2:4, 5, 17, 20
Alpaslan KAVAKLIOĞLU (Niğde)	4:6
Mehmet S. KESİMOĞLU (Kırklareli)	6:8, 15, 21
Hasan Hüseyin TÜRKOĞLU (Osmaniye)	9:10
Ahmet TOPTAŞ (Afyonkarahisar)	11:12
Gülşay SAMANCI (Konya)	12:13
Birgül AYMAN GÜLER (İzmir)	13:14, 18:20, 21
Hüseyin BÜRGE (İstanbul)	14:15
Carol BATCHELOR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Temsilcisi)	15:16
Erwan MARTEIL (AB Türkiye Delegasyonu 1. Müsteşarı)	16:17
Atilla TOROS (İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürü)	19:20
Ali SERİNDAG (Gaziantep)	22

Açılma Saati: 10.37

Kapanma Saati: 12.56

BİRİNCİ OTURUM

30 Ocak 2014 Perşembe

Açılma Saati: 10.37

BAŞKAN: Mehmet ERSOY (Sinop)

BAŞKAN VEKİLİ: Hüseyin BÜRGE (İstanbul)

SÖZCÜ: Alpaslan KAVAKLIOĞLU (Niğde)

KÂTİP: Gülay SAMANCI (Konya)

0

BAŞKAN – Sayın milletvekillerimiz, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Hükümet Temsilcisi olarak aramızda bulunan İçişleri Bakanlığının değerli temsilcileri, diğer kamu kurum, kuruluşlarımızın temsilcileri, sivil toplum kuruluşlarımızın değerli mensupları, sayın basın mensupları; Dışişleri Komisyonunun esas komisyon olarak belirlendiği **(1/876) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'nı** görüşmek üzere toplanmış bulunuyoruz.

Toplantı yeter sayımız vardır, toplantıyı açıyorum.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, malumunuz Komisyonumuz tasarısı üzerinde tali komisyon olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede, İç Tüzük'ümüzün 23' üncü maddesine göre tasarının tümü üzerindeki görüşümüzün esas komisyona aktarılmasını tartışacağız.

Görüşmelerin bu şekilde cereyan etmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi, öncelikle Hükümet Temsilcimize tasarının içeriği hakkında Komisyonumuza genel bir bilgi vermek üzere söz vermek istiyorum. Daha sonra da uygun görürseniz sırasıyla Komisyonumuzun üyelerine, kamu kurum ve kuruluşlarımızın temsilcilerine ve nihai olarak da sivil toplum kuruluşları temsilcilerine söz vermek istiyorum.

Ahmet Bey, buyurun.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; sizleri şahsım, Bakanlığım ve toplantıya katılan kamu kurum, kuruluş temsilcileri adına saygıyla selamlıyorum.

Gündem maddemizde, Sayın Başkanımızın da belirttiği gibi, Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Taslağı var. Ben, Hükümetimiz tarafından imzalanmış olan bu anlaşmanın genel bir tarihsel süreci hakkında bilgi vermek istiyorum sizlere. Bildiğiniz gibi, 1999'da yürürlüğe giren Amsterdam Anlaşması'yla birlikte dış sınırlar, göç, sığınma ve suçla mücadelede uygun tedbirleri alarak kişilerin serbest dolaşımının garanti edildiği özgürlük, güvenlik ve adalet alanını oluşturmak ve geliştirmek amaçlanmıştır. Geri kabul anlaşmalarını, tarafların birbirlerinin topraklarında yasa dışı olarak ikamet eden vatandaşlarını veya kendi toprakları üzerinden diğerlerine yasa dışı olarak geçen üçüncü dünya ülke vatandaşlarını geri kabul etme yükümlülüğü altına alan anlaşmalar olarak tanımlıyoruz.

İlk olarak 2001 yılında bununla ilgili bizim kayıtlarımıza, 2001 Yılı Ulusal Programımız'a ve Avrupa Birliği ile Katılım Ortaklık Belgesi'ne vize, göç ve iltica konularında mevzuatın ve en iyi uygulamaların uyumlaştırılması kısa ve orta vadeli öncelikler arasında sayılarak girmiş olan bir husustur. Daha sonra, 2003 yılında "geri kabul anlaşması" ifadesiyle müzakerelere başlanıyor. Avrupa Komisyonu ve Türkiye arasında 2003 yılından bu yana giriş ve ikamet koşulları bakımından Avrupa Birliği ülkelerinde yasal konumda bulunmayan Türk vatandaşları ile ülkemiz üzerinden yasa dışı yollarla Avrupa Birliği ülkelerine giden üçüncü ülke vatandaşlarının ülkemiz tarafından geri kabul edilmesini kapsayan bir geri kabul anlaşması müzakere edilmeye başlanıyor. Söz konusu müzakere uzun bir sürece tabi tutuluyor. Sonuçta, 7 tur görüşme gerçekleştiriliyor. İlki 2005 yılında Brüksel'de yapılan bu görüşmelerin ikincisi 2006 yılında yine Brüksel'de yapılıyor, üçüncüsü 2006 yılında Ankara'da, dördüncüsü 2006 yılının Aralık'ında Brüksel'de gerçekleştiriliyor. Daha sonra bir bekleme süreci oluyor 2006'dan 2009 yılına kadar. 2009 yılı Haziran ayında Ankara'da Avrupa Birliği Komisyonu ile Dışişleri Bakanlığında geri kabul anlaşma müzakerelerine zemin hazırlamak amacıyla bir toplantı gerçekleştiriliyor ve bir teknik toplantı yapılıyor. Kasım 2009'da da Avrupa Birliği, Adalet ve İçişleri Komisyonu yetkilileri tarafından yapılan görüşmede Türkiye-Avrupa

Birliği arasında resmî mûzakerelerin tekrar görüŖmeye açılmasına karar veriliyor. Altıncı tur görüŖmeler Ankara'da 2010 yılında gerçekteŖtiriliyor. Son tur görüŖmeler de Brüksel'de 2010 yılının Mayıs ayında gerçekteŖtiriliyor. Bu kadar uzun bir görüŖme sürecinden sonra geri kabul anlaşması mûzakereleri 2011 yılının Ocak ayında dengeli ve uygulanabilir bir metin üzerinde varılan mutabakatla tamamlanıyor ve geri kabul anlaşmasının son hâli 27 Ocak 2001 tarihinde kabul ediliyor. Avrupa Birliği Konseyinin Avrupa Komisyonuna vize muafiyetini hedefleyen süreci başlatması için yetki vermesinin Avrupa Birliği Komisyonu tarafından onaylanması üzerine geri kabul anlaşması 21 Haziran 2012 tarihinde paraflanıyor ve sizlerin de çok iyi bildiği gibi anlaşma 16 Aralık 2013 tarihinde Ankara'da imzalanıyor.

Onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısıyla Komisyonumuzun gündemine alınmış olan Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma, hem kendi ülkemiz hem de Avrupa Birliği ülkeleri açısından kendi vatandaşları, üçüncü ülke vatandaşları ve vatansızlarla ilgili olarak geri kabul yükümlülüklerini düzenleyen, geri kabule ilişkin usulleri düzenleyen, transit geçiş hükümlerini düzenleyen ve masraflar gibi hususları düzenleyen 25 maddeden oluşmakta olan bir anlaşma. Anlaşma metninde süre ne zaman başlayacak, yürürlük ne zaman başlayacak hükümleri var. Bizi en çok ilgilendiren husus, üçüncü ülke vatandaşlarıyla ilgili olarak anlaşma, Medisimizden geçtikten sonraki tarih itibarıyla, onu müteakiben üç yıl içerisinde başlamış olacak. Dolayısıyla elimizde üç yıllık bir süre var. Bu süreyi Bakanlık olarak yine Medisimizin yüksek tasvipleriyle geçmiş olan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu hükümleri çerçevesinde yapacağımız hazırlıklarla tamamlayıp, bu anlaşmanın bize getirebileceği külfeti, yükü en güzel şekilde tamamlayarak bu anlaşmadan beklenen sonuçları elde etmeye çalışacağız.

Yine, malumlarınız olduğu üzere, geri kabul anlaşması ve vize muafiyeti paralel yürüyen iki süreç olarak belirlendi, benimsendi. Bu konudaki çalışmalar da ortak olarak sürdürülmeye çalışılıyor. Dolayısıyla bu üç yıllık süre içerisinde yeni kurmuş olduğumuz Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından da hem sistem oluşturulacak hem geri kabul merkezleri hazır hâle getirilecek. Bir taraftan da yasa dışı olan göçün ülkemize olan girişini engelleyecek şekilde sınır güvenliği, kapı güvenliği hususları tamamlanmaya çalışılacak. Bu insani bir müessese. Yasa dışı yollarla ülkemize gelen veya Avrupa'ya geçen kişilerin tekrar ülkelerine dönüşünü -bir önceki ülkeye değil- geldiği ülkeye kadar dönüşünü sağlayacak olan bir sistem kurulmaya çalışılıyor. Bundan uzak durmamız, bunu ertelememiz mümkün olmayan bir süreç olarak değerlendirildi. Dolayısıyla, yapılacak olan bu çalışmalarla bu üç yıllık süreyi en iyi şekilde tamamlayıp, elimizdeki imkânları en iyi şekilde geliştirip, gelen kişilerle ilgili olarak dil analizleri de dâhil, biyometrik verilerin de tespiti dâhil olmak üzere bu süreci tamamladıktan sonra bir sıkıntıya girmeyeceğimiz kanaatindeyim.

Ben Komisyona bu bilgileri arz etmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Müsteşarım.

Şimdi, sayın milletvekillerimiz, önce sizlere mi söz verelim yoksa kamu kurum kuruluşlarının temsilcilerini falan dinlemek ister misiniz?

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Onlardan konuşmak isteyen olursa dinleyelim.

ALPASLAN KAVAKLIOĞLU (Niğde) – Önce onları dinleyelim isterseniz.

CELAL DİNÇER (İstanbul) – Biz konuşabiliriz. Genel bir değerlendirme yapalım.

BAŞKAN – O zaman buyurun Sayın Dinçer.

CELAL DİNÇER (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Saygıdeğer Müsteşar Yardımcım, Bakanlık bürokratlarımız, çok sevgili milletvekili arkadaşlarım ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz tasarı, yasa dışı yollardan sınırı geçmiş kişilerin vatandaşı oldukları veya geldikleri ülkelere düzenli, hızlı, güvenli ve insan onuruna yaraşır bir şekilde geri gönderilmeleri için hukuki zemin oluşturmak amacıyla Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği arasında imzalanan bir anlaşmanın onaylanmasını içeriyor. Bu anlaşma sadece taraf ülke insanlarını değil, taraf olan bir ülkeden çıkarak diğer taraf olan bir ülkeye giren ülke vatandaşlarını da kapsamaktadır. Asıl sıkıntı da bu noktada oluşmaktadır. Sınırlarımızın durumunu son iki yılda net bir şekilde görüyoruz. Sınır kapılarımız yol geçen hanı gibi. Üç tarafı deniz olan ülkemizde deniz yollarıyla başka ülkelere geçmek isteyen üçüncü ülke vatandaşlarının sayısı da son yıllarda hızla artmıştır. Buna karşılık, yasa dışı göçe karşı yeterince önlem alındığını söyleyemeyiz. Son günlerde büyük bir başarı gibi lanse edilen Avrupa Birliğiyle yaptığımız bu anlaşmanın temel şartlarından biri işte bu noktada toplanmaktadır.

Bilindiği üzere, Avrupa Birliğiyle 16 Aralık'ta geri kabul anlaşması imzaladık, şimdi bunu görüşüyoruz. Aynı tarihte Avrupa Birliğiyle vize muafiyeti için yol haritası belgesini de imzaladık. Yani "Biz geri kabul anlaşmasını imzalayacağız, bu tamamlandıktan

sonra vize muafiyetiyle ilgili görüşmelere başlayacağız.” dendi. Bu anlaşmanın imzalanmasının “adalet, özgürlük, güvenlik” başlıklı 24’üncü faslın otomatik ve standart bir gereği olduğu ileri sürüldü. Sanki Türkiye’nin başka seçeneği olmadığı izlenimi verilmeye çalışıldı. İktidar, geri kabul anlaşmasını yeterince müzakere etmeden kabul ederek ciddi ve ağır bir hataya imza atmıştır. Oysa, müzakerelerde Türk tarafının, Türkiye’nin coğrafi konumundan kaynaklanan özellikleriyle uluslararası sözleşmeler bağlamındaki çekincelerini yansıtacak hükümlere anlaşma metninde yer verilmesi hususunda ısrarcı olması gerekirdi. Biz bunları bu metinde göremiyoruz. İktidar bunu yapmamış, başarısız bir müzakere süreci yürütmüştür de. Öte yandan, geri kabul anlaşmasıyla vize arasındaki bağlantı aslında Avrupa Birliği tarafının kurduğu ve dayattığı bir bağlantıdır. Bu bağlamda Türkiye-Avrupa Birliği ortaklık hukukunda bir yeri yoktur. Yani, geri kabul anlaşmasını vize muafiyetine siz bağlayamazsınız.

Geri kabul anlaşmasının bazı hükümleri Türkiye’nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler temel İnsan hakları sözleşmelerinden olan, Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme’nin 22’nci maddesiyle de çelişmektedir. Göçmen işçilere ve aile fertlerine, sınır dışı edilmeden önce bulundukları ülkede birtakım güvenceler sağlayan söz konusu madde, geri kabul anlaşmasının düzensiz göçmenlerin gecikmeksizin sınır dışı edilmelerine yönelik düzenlemeleriyle de çatışmaktadır. 4 Nisan 2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nda da bazı sınırlayıcı hükümler vardır, bu sınırlayıcı hükümler de bu anlaşmada dikkate alınmamıştır. İktidar, geri kabul anlaşması ve söz konusu Birleşmiş Milletler sözleşmesi arasındaki uyumsuzluğu giderecek adımları nasıl atacağını henüz açıklamamıştır.

Bilindiği üzere, Litvanya’nın başkentinde yapılan Doğu Ortaklığı Zirvesi öncesinde alınan karar gereği, en yakın zamanda Avrupa Birliği’ne girecek olan Moldova’ya dahi vizesiz seyahat, yani Schengen kapılarını açmaktadır. Böylece, Avrupa Birliğiyle müzakereleri sürdüren aday ülkeler arasında sadece Türk vatandaşlarına vizesiz seyahat yasağı uygulanmaktadır, bunu da göz önüne almamız gerekiyor. Üstelik, Türkiye’den Avrupa Birliği’ne kimse kaçmasın diye Bulgaristan sınırına da keskin uçlu teller çekiliyor. Daha önce, pasaport gibi, seyahat belgelerinin güvenliği, göç yönetimi, sınır emniyeti gibi konularda Brüksel’in şartlarını yerine getiren 3,5 milyon nüfuslu Moldova şimdi biyometrik pasaportlar hazırlıyor. Bu pasaportlar hazır olur olmaz da ülkenin vatandaşları AB ülkelerine vizesiz seyahat edecek. Peki, biz sınırlarımızın kontrolünü sağlamakta zorlanırken, çevremizde bulunan ülkeler birer birer bizi göç konusunda potansiyel birer tehlike görüp tedbirlerini alıyorlar, ben bir milletvekili olarak, bir Türk vatandaşı olarak bu durumdan fazlasıyla rahatsız oluyorum ama maalesef asıl rahatsız olacak iktidar hiç sesini çıkaramıyor.

Sayın Başkan, sınırlarımızın kevgire dönmesi, düzensiz göçün yarattığı insani trajedinin yükünü yine devletimiz ve vatandaşlarımız çekecektir. Bizim, bu anlaşmayla taahhüt ettiğimiz üçüncü ülke vatandaşlarının ülkelerine iadesinde yaşayacağımız sıkıntı ve yine iade edene kadar misafir statüsünde harcayacağımız emek ve maddi bedel vatandaşlarımızın ödediği vergilerle karşılanacaktır. Ben sormak istiyorum: Ülkemize yoğun olarak gelen ve ülkemizi diğer ülkelere geçişte bir basamak olarak gören başta Afrika ülkeleri olmak üzere diğer yabancı ülke vatandaşları için bu ülkelerle geri kabul anlaşması yapılmış mıdır veya ne zaman yapılacaktır? Yapılmadıysa neden yapılmamıştır? Avrupa Birliği ülkelerine rahatça vizesiz girebilecek olan Moldova gibi bir ülkeyle yakın zamanda geri kabul anlaşması imzaladık. Moldova’dan bir vatandaş, Avrupa Birliği’ne serbestçe gidecek olan bir vatandaş Türkiye’ye niye gelsin vize aşımı yapsın veya kaçak girsin, ki bununla yapıyoruz ama bir Uganda’yla, bir Somali’yle niye yapmıyoruz?

Müzakereler başlarken iktidar önce vize muafiyetinin sağlanacağını, sonra geri kabul anlaşmasının imzalanacağını söylemişti ama görüyoruz ki tutum değiştirmiş, iki anlaşmayı aynı zamanda imzalayarak geri kabul anlaşmasının daha önce yürürlüğe girmesi iktidar tarafından kabul edilmiştir. Diğer bir deyişle iktidar dayatmalara dayanamamış, Türkiye’nin çıkarını koruyamamıştır. Buna rağmen eski AB Bakanımız Sayın Egemen Bağış, geri kabul anlaşmasına hiç değinmeden vize muafiyetinin diyalogunun başlamasını bütün Türkiye’ye bir başarı olarak sunmuştur. Gerçek durum tamamen aksi yöndedir. Sanki vatandaşlarımız Avrupa Birliği’ne artık vizesiz girebilecekmiş gibi bir hava yaratılmıştır. Ne yazık ki kamuoyumuz aldatmacalarla gene yanlış yönlendirilmiştir.

Avrupa Birliği tarafından Türkiye’ye iade edilecek düzensiz göçmenlerin kaynak ülkelere geri gönderilip gönderilemeyeceği bu anlaşmada belirsizdir, açıklığa kavuşturulması gerekir. Ülkemizin konumu ve kara, deniz sınırlarımızın yapısı düşünüldüğünde önümüzdeki yıllarda ülkemizde uzun sürelerle kalan düzensiz göçmen sayısında çok önemli artışların olabileceğini öngörebiliriz. Evet, bu geri kabul anlaşmaları bugünkü şartlarımızda ülkemizin lehine değildir.

Değerli arkadaşlar, biraz da bu anlaşmanın uygulanmasıyla ortaya çıkacak sorunlara değinmek istiyorum.

Karşılaşılabilecek sorunlar, birkaç madde hâlinde:

Türkiye, Avrupa Birliği’nden söz konusu anlaşmanın yürürlüğe girmesi ve uygulanması aşamasında teknik ve mali destek beklemektedir. Söz konusu destek, sınırlara termal kameraların yerleştirilmesi, göçmenlerin menşe ülkelerine gönderilmesi sürecinde

tutulacakları tesislerin kurulması ve bu tesislerde çalışacak uzmanların istihdamı gibi konularda öngörülmektedir. Ancak, Avrupa Birliği'nin geri kabul anlaşması imzaladığı ülkelere yönelik mali yardımları oldukça sınırlıdır ve söz konusu yardımlar, daha çok gelişmekte olan ya da az gelişmiş ülkeler tarafından kullanılmaktadır. Bu noktada tam üyelik müzakereleri yürüten aday ülke Türkiye bu fonlardan yararlanamayacak ve Avrupa Birliği üyeliğine hazırlık aşamasında yararlandığı katılım öncesi mali yardım aracından da bu alana bütçe ayırması gerekecektir. Üye ülkeler ise mülteci, uyum, dış sınırlar ve geri gönderme fonlarından yararlanabilmektedir. Tüm fonların toplam bütçesi, yedi yıllık bütçe 4 milyar eurodur, ancak biz bu paradan önemli bir katkı sağlayamayacağız.

Avrupa Birliği'nin yasadışı göç ile mücadeledeki tutumunun insan hakları ihlallerini de beraberinde getireceğini az evvel söylemiştim. Avrupa Birliği'nin göçü yönetmekten çok kendi sınırlarına ulaşmadan önlemeyi ve bu noktada komşu ülkeleri yükümlülük altında bırakacak uygulamalara girdiği çok açıktır. Avrupa Birliği'nin bu tutumu göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye'nin geri kabul anlaşması sonrasında yasadışı göç ile mücadelesinde Avrupa Birliği'nin yük paylaşımının sınırlı olacağını şimdiden söylemek istiyorum. Bu noktada, Türkiye üzerinden Avrupa Birliği'ne geçmeye çalışan, yılda sayıları 30 bin ile 60 bin arasında değişen ve çoğunluğunu üçüncü ülke vatandaşlarının oluşturduğu kaçak göçmenlerin geri kabulü durumunda, varsa uluslararası koruma taleplerinin de değerlendirilmesi gerekecektir.

Menşe ülkelerine geri gönderilmesi, süreç boyunca ihtiyaç duyacakları temel ihtiyaçların karşılanması ve barındırılması gibi konularda Türkiye'nin insan hakları ihlallerine mahal vermeyecek koruma mekanizmalarına ve idari kapasiteye sahip olması da burada önem taşıyacaktır.

Avrupa Birliği ülkelerinin göçmenlerin uluslararası koruma taleplerini değerlendirme konusunda keyfî ve şeffaflıktan uzak tavrı Türk otoriteleri üzerindeki yükümlülüğünü artıracaktır. Anlaşmanın uygulanması noktasında yaşanacak problemler Avrupa Birliği yetkilileri ile paylaşılmalı ve somut çözüm önerileri ve işbirliği talep edilmelidir.

2013 yılında yürürlüğe giren Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında kurulan ve söz konusu koruma mekanizmalarının yönetilmesinden ve uygulamasından sorumlu olan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü henüz yapılanmasını tamamlayamamıştır. 2014 Nisan ayında tam anlamıyla yürürlüğe girecek olan kanunun, hukuki boyutuyla uluslararası koruma standartlarını karşıladığı düşünülmekle beraber, uygulamanın, yani pratiğin, kanunun ve kurulan mekanizmaların etkinliğinin anlaşılması açısından daha büyük önem taşıdığı da tarafımızdan düşünülmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinin, anlaşma sonrası olası tutumu Türkiye'yi özellikle uluslararası korumaya ihtiyaç duyacak kişilerin değerlendirilmesinde daha fazla sorumlulukla karşı karşıya bırakacaktır.

İnsan hakları: Avrupa Birliği, Ukrayna geri kabul anlaşmasına ilişkin hazırladığı raporunda, Avrupa Birliği üyesi ülkelerin refakatçisi olmayan çocuklar da dâhil olmak üzere hassas grupların da başvurularını değerlendirmeden Ukrayna'ya geri gönderildiğini tespit etmiştir. Aynı uygulama Türkiye için de geçerli olacaktır. Benzer vakaların, özellikle üçüncü ülke vatandaşlarının ve vatansız kişilerin anlaşma dâhilinde hızlandırılmış prosedür ile geri kabul edilmesini düzenleyen 4'üncü madde çerçevesinde sıklıkla bu sorunların yaşanacağını şimdiden öngörebiliriz, düşünebiliriz. Hassas grupların geri kabul prosedüründen tamamen çıkarılması da hak ihlallerinin önlenmesi noktasında önemli bir adım olacaktır diye düşünüyoruz.

Tabii, maddelere geçecek miyiz bilmiyorum Sayın Başkan ama ben çok detaylı sunmak istemiyorum.

BAŞKAN – Geçmeyeceğiz, bir maddesi var.

CELAL DİNÇER (İstanbul) – Ama ben ana hatlarıyla görüşlerimi bu şekilde söylüyorum.

Sizlere teşekkür ediyorum.

İleride tekrar söz hakkını saklı tutuyorum.

BAŞKAN – Estağfurullah, biz teşekkür ediyoruz Sayın Dinçer.

Ayrıca uyarılarınız mutlaka Hükümet temsilcileri tarafından da not edilmiştir.

Katkılarınız için teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Kavaklıoğlu...

ALPASLAN KAVAKLIOĞLU (Niğde) – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım, kamu kurum ve kuruluşlarımızın, bakanlıklarımızın değerli temsilcileri, sivil toplum örgütlerimizin temsilcileri, değerli basın mensubu arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu, bu sene İçişleri Komisyonumuzun ilk toplantısı, toplantımızın da hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Hepimizin bildiği gibi, Avrupa Birliği ile sürdürülen geri kabul anlaşması müzakereleri, Schengen alanına seyahat edecek vatandaşlarımıza vize muafiyeti tanınmasıyla neticelenecek sürecin başlatılması hedefi doğrultusunda 2011 Ocak ayında sonuçlandırılmıştır. Bu suretle yasa dışı göçle mücadeledeki kararlılığımızın göstergesi olarak ülkemiz üzerine düşeni yerine getirmiştir. Gelinen noktada vize muafiyetine ilişkin diyalog sürecine dair kabul edilebilir bir yol haritasının tarafımıza verilmesiyle Avrupa Birliğiyle aramızda geri kabul anlaşması imzalanması uygun görülmüştür. 16 Aralıkta Ankara'da imzalanan Türkiye ve Avrupa Birliği arasında Vize Serbestisi Diyalogu Mutabakat Metni ve Geri Kabul Anlaşması ile resmî süreç başlamıştır.

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki, imzalanan bu anlaşmalar ile Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki iş birliği ileriye doğru çok önemli bir ilerleme kat etmiştir. Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkileri artıracak ve yurttaşlara yarar sağlayacak iki girişim birbirine paralel olarak başlatılmıştır. Geri kabul anlaşması, Avrupa ülkelerine Türkiye üzerinden yasa dışı yollardan gelen göçmenleri ilgilendiren bir anlaşmadır. Anlaşmanın hükümleri uyarınca, Türkiye üzerinden Avrupa Birliği ülkelerine geçmiş yasa dışı göçmenlerin yani üçüncü ülke vatandaşlarının geri kabulüne anlaşmanın yürürlüğe girişinden ancak üç yıl sonra başlanacaktır. Yani burası çok önemlidir, hemen anlaşma kanunlaşır kanunlaşmaz yürürlüğe girmiş olmayacaktır, üç yıl sonra bu yürürlüğe girmiş olacaktır, bunun bilinmesinde fayda var.

CELAL DİNÇER (İstanbul) – Ama bir şeyi hemen söyleyeyim, beş yıl da geriye yürüyecek. Sevgili Başkan, kamuoyunu yanıltmayalım, üç yıl sonra girecek ama beş yıl önce girmişleri bile iade edebileceğiz yani onu da belirtmek istiyorum.

ALPASLAN KAVAKLIOĞLU (Niğde) – Bu tarihe kadar Türkiye sadece kendi vatandaşlarını geri kabul etme yükümlülüğü altındadır. Şunu belirtmek gerekir ki, geri kabul anlaşmasıyla ek bir yükümlülük gelmemektedir çünkü eriştiği kalkınma seviyesiyle giderek bir cazibe merkezi hâline gelen ülkemizin göç ve iltica alanında ihtiyaç duyduğu çağdaş, insan haklarına saygılı ve Avrupa Birliği müktesebatıyla uyumlu mevzuatın geliştirilmesi amacıyla geçen yıl çıkarttığımız Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile konu ile ilgili zaten öngörülen yol haritası önemli oranda karşılanmaktadır.

Değerli arkadaşlar, geri kabul anlaşması ile en çok tartışılan konuların başında, anlaşmanın imzalanmasıyla Türkiye'nin Avrupa ülkelerinin göçmen deposu hâline geleceği eleştirisi gelmektedir. Türkiye, ancak topraklarını kullanarak Avrupa Birliğine geçtiği belgelenen kaçak göçmenleri geri kabul edecektir. Yasa dışı yollarla bir Avrupa Birliği ülkesine giden göçmenlerin Türkiye'ye iadesi için bu kişinin son olarak Türkiye üzerinden Avrupa Birliği topraklarına giriş yaptığıının anlaşmada belirtilen somut belgeler yoluyla kanıtlanması ve bu durumun Türkiye tarafından kabul edilmesi gerekmektedir. Yunanistan ile 2001 yılından beri yürütülen ikili geri kabul protokolü de bu şekilde uygulanmaktadır. Bunun yanı sıra, öngörülen üç yıllık geçiş süreci boyunca da Türkiye, Avrupa Birliğinden alacağı mali yardımlarla sınırlarını güçlendirecektir. Hâlihazırda da entegre sınır yönetim sistemi projesi uygulanmaktadır.

Öte yandan, kaynak ülkelerle de yasa dışı göçmenlerin insan onuruna yakışır şekilde ülkelerine gönderilmelerini sağlayacak geri kabul anlaşmaları yapılması da büyük önem arz etmektedir. Bugüne kadar Bosna-Hersek, Kırgızistan, Moldova, Nijerya, Pakistan, Romanya, Rusya Federasyonu, Suriye, Ukrayna, Yemen, Yunanistan ile geri kabul düzenlemeleri imzalanmıştır. Yine, kaynak ülkelerle ülkemiz arasında geri kabul anlaşmaları imzalanmaya da devam edecektir.

Türkiye üzerinden Avrupa Birliği ülkelerine geçen düzensiz göçmenlere ilişkin son iki yılın rakamlarına baktığımızda ise; 2011 yılında 57.025, 2012'de ise 35.224 -yani aşağı yukarı, neredeyse yarı yarıya bir düşüş söz konusu- göçmenin sınırlarımızdan Avrupa Birliği ülkelerine geçmiş olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, yasa dışı göçmenlerin 28 Avrupa Birliği ülkesi tarafından Türkiye'ye otomatik olarak iade edileceği ve milyonlarca göçmenin Türkiye'ye akın edeceği iddiaları temelsizdir.

Geri kabul anlaşması ile mali açıdan neyi üstlendiğimize de bakarsak, anlaşma çerçevesinde iade edilecek kaçakların iade masrafları gönderen ülke tarafından karşılanacaktır. Ayrıca, göçmenler Türkiye'ye girdikleri andan itibaren geri gönderme merkezlerine alınacaktır. Bu merkezlerde idari gözetim altında tutuldukları süre boyunca barınma ve ülkelere geri dönüşlerine ilişkin masraflar ise Türkiye tarafından karşılanacaktır. Ayrıca, Türkiye'nin üzerine düşen mali yükün bir bölümü de katılım öncesi yardım aracı vasıtasıyla gerçekleştirilecek projelerle Avrupa Birliği tarafından karşılanabilecektir.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'nin Avrupa'nın ayrılmaz, asli bir unsuru oluşunun asırları aşan mazisi vardır. İşte bu anlaşmanın başarıyla ulaşmasıyla birlikte bu bağ daha da güçlenecektir. Sayın Başbakanımız başta olmak üzere, Dışişleri Bakanımız Sayın Ahmet Davutoğlu'na, önceki İçişleri Bakanımız Sayın Muammer Güler'e ve emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunuyorum.

İnsanımızın seyahat özgürlüğünün önündeki önemli bir engeli kaldıracak olan ve ekonomimizin alanını genişletmesine vesile olacağını umduğumuz Vize Serbestisi Diyalogu Mutabakat Metni ve Geri Kabul Anlaşması'nın ülkemiz için hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kavaklıoğlu.

Aramıza sonradan katılan üyelerimize, değerli milletvekillerimize, Sayın Balık, Sayın Türkoğlu, Sayın Turan, Sayın Bademci; sizlere de teşekkür ediyoruz katılımınız için.

Siz gelmeden önce arkadaşlarımızla girişi yaptık. Tasarının geneli üzerinde görüşmeleri yapmayı ve bu görüşmeler neticesinde toplantımızı sonuçlandırmayı kararlaştırdık. Bu çerçevede ilk olarak Hükûmet temsilcimizi dinledik, sonra da milletvekili arkadaşlarımıza, üye arkadaşlarımıza söz isteme sırasına göre söz veriyoruz. Arzu ediyorsanız sizler de söz isteme hakkınızı bu süreçte kullanabilirsiniz.

Şimdi sıra Sayın Kesimoğlu'nda.

Buyurun.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de herkese günaydın diyorum. Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarımı, bakanlık temsilcilerini ve isimlerini bilmediğim sivil toplum örgütlerinin temsilcilerini ve pek tabii ki basın emekçisi arkadaşlarımızı da sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, size iki konuda teşekkür etmek istiyorum: Birincisi oturma planımızla ilgili gösterdiğiniz hassasiyetten dolayı, ikincisi de toplantının aşamaları konusunda geç gelen arkadaşlarımıza bilgi verme nezaketini gösterdiğiniz için.

BAŞKAN – Estağfurullah.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Size teşekkür ederken göreve yeni başlayan Sayın Bakana da gıyabında teessüflerimi gönderiyorum, İşçileri Komisyonu üyesi bir milletvekili olarak gecenin 22.00'sinde acil telefonla görüşme talebime karşı kayıtsız kaldığı için. Yatağan işçilerinin Ankara'da yapacağı eylemle ilgili olarak Muğla'dan hareket etmek isteyen işçilerimiz maalesef güvenlik görevlileri tarafından alıkonulmuştur. Bu konuda kendilerini bilgilendirmek ve yardım talep etmek düşüncesiyle gece saat 22.00'de acil görüşme talebinde bulundum Sayın Bakandan ama aradan bu kadar gün geçmesine rağmen hassasiyet göstermedi. Ben de gıyabında teessüflerimi gönderiyorum kendisine.

CELAL DİNÇER (İstanbul) – Şarjı bitmiş demek onun...

HASAN HÜSEYİN TÜRKOĞLU (Osmaniye) – Bakanın pili mi bitmiş daha ilk günden?

CELAL DİNÇER (İstanbul) – Şarjı bitmiş, telefonu çalışmıyormuş.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Değerli katılımcılar, ben anlamayı okudum, değerli müsteşar yardımcımızı dinledim ama biraz sonra paylaşacağım sorular konusunda da istediğim ve beklediğim yanıtı alamadığımı ifade etmek istiyorum.

Bu anlaşma karşılığında, öncelikli olarak açıklanması gereken şudur: Neyin vaadini ve neyin taahhüdünü aldık? Bu konuda açık ve net bilgi talep ediyorum.

Ben 10 madde hâlinde anlaşmayla ilgili düşüncelerimi paylaşacağım, daha sonra da hoşgörünüze sığınarak ve sabırlarınızı zorlamadan bu 10 maddeye ilişkin örnek ve rakamları sizlerle paylaşmak istiyorum.

Bu anlaşmanın hiçbir nimeti yoktur, külfeti vardır, birçok külfeti vardır. Türkiye bu anlaşmayla, kendi üzerinden giden veya AB üyesi ülke tarafından Türkiye'den geldiği ifade edilen bütün göçmenleri geri almak zorunda kalacaktır. Adalet ve Kalkınma Partisine yerel seçim öncesi "AB'ye vize kalkıyor." propagandası yapma fırsatını verecektir. Ülkemiz kocaman bir göçmen kampı hâline dönüşecektir. Yükümlülüğün sosyal sonuçları çok can yakacaktır. Göçmenlerin transit geçişleri için ülkemiz geçici bir üs olacaktır.

Bu anlaşma ile Türkiye'ye âdeta bir üçüncü dünya ülkesi muamelesi yapılmaktadır. Biz bu muameleyi çok iyi biliyoruz. Osmanlı zamanında da düveli muazzama ülkemize bir müstemleke muamelesi yapmıştı, bir dominyon muamelesi yapmıştı. Aynı muamelenin devam edilmek istendiğini de bu anlaşmayla maalesef görüyoruz. Türkiye bir karantina merkezi hâline dönüştürülmek istenmektedir. Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekili arkadaşlarımızın da hoşgörüsüne sığınarak bir çiçek göndermek istiyorum onlara. Onlar her zaman diyorlar ki: "Türkiye bir dünya devleti oldu Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarında." Bir dünya devleti olup olmadığı kamuoyunun takdirindedir ama bu anlaşmayla 72 milletin yaşayacağı bir dünya devleti hâline dönüşeceğine ben şahsen inanıyorum.

CELAL DİNÇER (İstanbul) – Kamplarda yaşayacağı...

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Evet, kamplarda yaşayacaklar.

Şimdi, bildiğimiz ve kamuoyuna açıklandığı kadarıyla, Türkiye'nin bu anlaşmayla belirsiz bir vadede ve sınırlı bir biçimde AB kapsamında serbest dolaşım hakkı kazanacağı öne sürülüyor ve anlaşma daha çok bu yönü ile öne çıkarılıyor. Ama ne yazık ki –

anlaşmadaki adı- vize politikası alanında iş birliği hakkında ortak beyan, anlaşmanın maddelerinin içinde değil, eklerden bile sonra geliyor.

Öncelikle bunu ne olduğunun, bu anlaşmanın ne anlama geldiğinin, bu iyimser beklentinin nereden çıkarıldığının Hükümet tarafından açığa kavuşturulması ve bu konuda Komisyonumuza bilgi verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu anlaşma karşılığında AB'den neyin vaadini ve neyin taahhüdünü aldı? Bu sorunun yanıtını talep ediyoruz. Çünkü biz on yıl öncesini hatırlıyoruz, 2004 yılını. 2004 yılında gündüz vakti havai fişeklerle kutlamıştık. Neyi kutlamıştık? Aday üyelik vaadini. Neyi kutlamıştık? Açık uçlu müzakere vaadini. Ben o dönemde de milletvekiliydim, biz o dönemde de söyledik, eleştirilerimizi ortaya koyduk, suçlandık, itham edildik. Bunun karşısında hiçbir kazanım elde edemeyeceğimizi, aksine büyük yükümlülüklerle karşı karşıya kalacağımızı ifade ettik ama kimin haklı olduğunu zaman gösterdi.

Değerli milletvekilleri, hayatta haklı olmak kadar zor bir şey yoktur. Bunu biliyorum ama yine de doğruları söylemeye devam edeceğim. Öncelikle şunun Hükümet tarafından bize açık ve net bir biçimde anlatılması gerekir: Ülkemiz bu anlaşmayla ne kazanacaktır? Kendi istediği ve inandığı bir biçimde bunları ortaya koyabilir. Ben bunları özellikle söylüyorum ki kayıtlara girsin, İçişleri Komisyonunun kayıtlarına girsin, üç yıl sonra, beş yıl sonra bu konunun, bu anlaşmanın sonuçlarıyla ilgili varılan noktaları hakkında zamanında kim ne söylemiş, araştırılsın, öğrenilsin diye.

Ben kendi görüşümü söylüyorum: Türkiye bu anlaşmayla hiçbir şey almayacak. Yani hiçbir nimet almayacak ama külfet büyük olacak. "Nedir o külfet?" dersek, Türkiye üzerinden kaçak olarak Avrupa'ya giden ve Türkiye üzerinden geçmese bile AB ülkesinin "Türkiye'den geldi." dediği tüm göçmenleri geri alma yükümlülüğü. İşte külfet bu. Çünkü bu anlaşmaya göre, ilgili AB ülkesi "Türkiye'den geldi." diyebilir ve Türkiye'ye gönderebilir. Türkiye bunu ortaya çıkarmak ve süresi içerisinde itiraz etmek zorunda, süresinde itiraz etmezse geri gönderemeyecek.

Değerli milletvekilleri, bu anlaşma Türkiye'ye sadece külfet getiriyor, yük getiriyor ve Hükümete de "AB vizesi kalkıyor." diye, biraz önce de ifade ettiğim gibi, seçim öncesi propaganda olanağı sağlıyor. Oysa "Bu doğru değil, aslında bu kocaman bir yalan." demek istiyorum ama nezaketimden de doğrusu bunu söyleyemiyorum. Bugün, yani 30 Ocak 2014 tarihinde İçişleri Komisyonunun kayıtlarına geçsin diye söylüyorum. Basın mensubu arkadaşlarım da umarım ve dilerim bunu yazacaklardır. İleride basın arşivinde bulunsun diye söylüyorum. Bu anlaşma Türkiye'ye Avrupa'ya kaçak giden göçmenlerin neredeyse tamamını geri alma yükümlülüğü getiriyor. Bundan böyle yepyeni göçmen kamplarımız olacak. Suriye'den göç başladığında önce 100 bin, sonra 200 bin ve daha sonra 600 binin çoktan geçildiğini hepimiz biliyoruz. Bu anlaşma yürürlüğe girdiğinde dünyanın kaç ülkesinden, kaç milyon göçmen gelecek? Türkiye Avrupa'ya kaçak göç edenlerin göçmen kampı olacak. Yani ülkemiz kocaman bir göçmen kampı hâline dönüşecek.

Değerli milletvekilleri, göç tarih boyunca büyük bir olaydır ve büyük ekonomik krizler daima göçü artırır. Afrika'da, Asya'da açlıktan ölmek istemeyen insanlar elbette ki AB ülkelerine kapak atmak isteyeceklerdir, bunun için de her şeyi göze alacaklardır. Bunun mafyası oluşacak, bu mafya para için taşıdığı insanların binde 1'ini, yüzde 1'ini eğer o ülkeye ulaştırabilirse bunu yeterli sayacak ve bu umudu sömürmeye devam edecek; Ege'de, Akdeniz'de çok tekne, çok gemi batacak; çok çocuk, çok kadın, çok insan yaşamını yitirecek. İşte, AB'nin bu göçü önleyemediği için üçüncü bir ülkeye yani Türkiye'ye bu işi fatura etme çabası buradan kaynaklanmaktadır. Bu işin özü de budur.

Şimdi sizlere soru sormak istiyorum: AB'ye göç Türkiye'nin sorunu mudur? AB'ye yapılan göçlerin önlenmesi, önlenmek istenmesi Türkiye'nin sorumluluğunda mıdır? Bize ne, AB kendi sorununu kendi çözsün. Ama AB çözemediği sorunu Türkiye'ye yüklemekte ve karşılığında verir gibi yapmaktadır. İşte bu kabul edilemez.

Şimdi gelelim meselenin özüne: Türkiye bu anlaşma ile AB'ye ne vermektedir? Bu anlaşma AB'ye beş yıl önce AB ülkesine göç etmiş her kaçak göçmeni iade hakkı veriyor. Biraz önce ifade edildi, beş yıl. Beş yıl ne zaman başlıyor? Bilgi edinme tarihinden, yakalanış tarihinden değil, dikkatinizi çekmek istiyorum değerli arkadaşlar, bilgi edinme tarihinden. Eğer o ülke on yıl önce kendi ülkesine giren bir kaçakla ilgili "Ben yeni öğrendim." deyip işlem yapmaya kalkarsa sonuç ortada olacaktır. Bu anlaşma Türkiye'ye ne yükümlülükler getiriyor? Bir: AB ülkelerindeki kaçak Türk yurttaşlarını geri alma; tahmini sayı nedir Sayın Hükümet yetkilisinden bunu talep ediyorum. İki: Kaçak olmasa, AB'de ikamet hakkı kazanmış olsa bile bu hakka sahip olmadan onlarla evlenen Türk yurttaşlarını ve çocuklarını geri alma, bunun da tahmini rakamını talep ediyorum. Üç: Kaçak olmasa, AB'de ikamet hakkı kazanmış olsa bile bunların evlendikleri üçüncü ülke yurttaşlarını geri alma ve pek tabii ki bunun da sayısını bekliyorum.

Değerli Komisyon üyeleri, Türkiye'nin alacağı yükler konusunda da bazı rakamları sizlerle paylaşmak istiyorum. İstatistiklere göre, 1995 ve 2012 yılları arasında ülkemizde yakalanan kaçak göçmen sayısı 900 bini aşmıştır. Yasa dışı göçün bir diğer

ayağını biraz önce ifade ettiğim mafyanın Türkiye’de kaçakçılık ve usulsüz göçmen ticaretinden elde ettiği gelir 750 milyon dolar yani 1,5 milyar Türk lirası. Ayakkabı kutusundaki dolardan bahsetmiyorum değerli arkadaşlarım, göçmen karşılığında kaçakçıktan kazanılan paradan söz ediyorum ve yine ülkemizde 2010 yılında yakalanan yasa dışı göçmen sayısı 32.667, 2011 yılında 44.415, 2012 yılında 42.690; yüz binlerce Suriye’nin ülkemize göç etmesiyle birlikte bu sayının katlanarak devam edeceğini de dikkatlerinize sunmak istiyorum. Diğer yandan 2012 verilerine göre, 100 binin üzerinde kayıt dışı çalışan yabancı var, Suriyelilerle birlikte kayıtsız ve kâğıtsız bu sayının da katlanacağını ifade etmek istiyorum.

Bir diğer taraftan değerli milletvekilleri, AB Sınır Güvenliği Ajansı Frontex’in verilerine göre, geçen yıl AB sınırlarında ele geçirilen 141 bin kaçak göçmenin 55 bini Türkiye topraklarından Yunanistan’a geçmiştir. Yunan Avrupa ve Kalkınma Programlarını İdare Dairesinin rakamlarına göre de Yunanistan’a kaçak yollardan giren her bir göçmenin vatanına geri gönderilmesinin tahmini bedeli 1.100 eurodur. 2010 yılından 2012 yılının ilk yarısına kadar sadece 4.373 kişi ülkesine geri gönderilmiş, demek ki Yunanistan’da kendi topraklarına giren kaçak göçmenlerin iade sayısı yaklaşık yüzde 10 civarında çok düşük bir rakamdır.

Değerli arkadaşlarım, 14’üncü madde transit ilkelerini düzenliyor yani şunu demek istiyor: “Transit geçiş için Türkiye’ye yollananlar kendi devleti kabul edene kadar Türkiye’de kalsın, ülkesi kabul etmezse o süreyi Türkiye’de geçirsın, sonra AB’ye yollarsın.” Bu, göçmenlerin geçici üssü Türkiye demektir, daha önce söylediğim gibi, AB yakaladığı göçmenleri Türkiye’deki göçmen kamplarında ağırlayacak demektir. Bu noktada biraz ayrıntıya girmek istiyorum çünkü benim ilimde yıllardan beri bir göçmen kampı ve şu anda da tamamlanmak üzere olan 2’nci bir göçmen kampı var. Bu sıkıntıları bire bir yaşayan bir milletvekili olarak ayrıntıya girmek istiyorum. Çeşitli ülkelere mensup göçmenlerin Türkiye’de yarattığı sosyolojik etkilere bakalım olursak ikinci evlilik piyasası, hamilelikler, doğacak babasız, kimliksiz ve vatansız çocuklar, tüm bunlara ek kaçınılmaz olarak doğacak fuhuş piyasası, tecavüzler, cinayetler, insan dramları, bunların getireceği zührevi hastalıklar, yaygınlaştıracığı salgın hastalıklar. Çok kara bir tablo çizdiğimi belki düşünüyorsunuz ama yine bunları kayıtlara geçmesi için söylüyorum, bunlar gerçekten yaşanmış bir gerçekler, umarım ve dilerim ileriki tarih beni yanıltır, söylediklerimde de isabetli bir değerlendirme yapmamış olurum. Şunun için söylüyorum: İşte, bugün konuşacağımız görüşeceğimiz anlaşmanın özü budur değerli milletvekilleri.

16’ncı madde ulaşım ve transit geçiş masraflarıyla ilgili bir madde. Eğer kaçtığı ülkeye iadesi söz konusu olabilecek ise AB ülkesi tüm masrafları ödeyecek. Bu, iyi bir haber ama kötü haberlerde var, zamanınızı fazla almamak için onlara da pek girmiyorum.

Değerli arkadaşlarım, sonuç şu: Bu anlaşma, bazı maddelerine hiç değinmediğim bu anlaşma Türkiye’ye bir AB aday üyesi muamelesi yapmıyor, bir komşu ülke muamelesi yapmıyor; bir üçüncü dünya ülkesi muamelesi yapıyor. Biraz önce de ifade ettiğim gibi, Osmanlı döneminde uğradığımız bir muameledir, dominyon muamelesidir, müstemleke muamelesidir. Bu anlaşma ile AB o ülkelere ve o insanlara bir mesaj vermektedir: “Artık bana gelemezsiniz, gelerseniz de sizi kendi ülkenize, beceremezsem Türkiye’ye gönderirim.” “Peki, bu mesajın göçmenler tarafından algılanması gereken tarafı nedir?” dersek “AB’ye gidemesem bile Türkiye’ye giderim, Türkiye’de kendi ülkemden daha iyi koşullarda yaşarım, bir fırsatını da bulursam AB’ye kaçarım.” Bu algı o göçü Türkiye’ye yönleltecektir, artık bundan sonra Türkiye Cumhuriyeti’nden AB’ye geçmek değil, o ülkelerden Türkiye’ye göç etmek daha pahalı bir hâle gelecektir. Biraz ironik olacak değerli milletvekilleri arkadaşlarım, biraz öncede ifade ettiğim gibi, ancak bu anlaşma sayesinde 72 millet insanın Türkiye’de göçmen kampında yaşamasıyla birlikte, yaşayacak olmasıyla birlikte bir dünya devleti hâline dönüşeceğimize de ifade etmek istiyorum.

Son söz, Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra, bütün dünyadan Avrupa’ya hastalıklı insanlar göç etmişlerdi ve bunun önüne geçmek için de Avrupa, Türkiye’yi kullanmak istedi, Türkiye’yi bir karantina üssü hâline getirmek istemişti. Yine, bu anlaşma çerçevesinde de, geçmişte izlerini ve örneklerini gördüğümüz değerlendirmeye bakalım olursak bu anlaşmaya da, Türkiye bir karantina üssü hâline getirilmek isteniyor.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, ben sözlerimi tamamlamak istiyorum. Bu kadar sözümü sizleri ikna etmek için söylemedim, biliyorum ki ikna olmayacaksınız; Meclisin ve Komisyonun kayıtlarına geçmesi için söyledim ve siz yine “Biz AB’ye vizeyi kaldırıyoruz, Türkiye’yi pazarlıyoruz.” diye söylemlerinize devam edebilirsiniz ama bilin ki işin gerçeği budur.

Teşekkür ediyorum, sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kesimoğlu.

Buyurun Osmaniye Milletvekilimiz Sayın Hasan Hüseyin Türkoğlu.

HASAN HÜSEYİN TÜRKOĞLU (Osmaniye) – Sayın Başkan, İşleri bürokrasisinin saygıdeğer temsilcileri, Komisyonumuzun değerli üyesi arkadaşlarım, sivil toplum ve meslek kuruluşlarının kıymetli mensupları, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evvela Başkanımın Başkanlığındaki ilk toplantı olması hasebiyle kendisine tekrar hayırlı uğurlu olsun dileklerimi, temennilerimi iletmek istiyorum. Yine, Komisyona yeni gelmiş, üye olmuş arkadaşlarımıza da arkadaşlarımıza da hayırlı uğurlu olsun dileklerimi iletmek istiyorum.

Müzakere ettiğimiz geri kabul anlaşmasına ilişkin kısa bir değerlendirme yapmadan evvel bir hususun altını çizmek istiyorum: Geçtiğimiz hafta sonu partimizin İstanbul Esenyurt'taki seçim bürosuna menfur bir saldırı oldu, bu saldırıda 1 partilimiz hayatı kaybetti, 5 partilimiz de yaralandı. Bu saldırının faileri, bu saldırının arka planındaki kişilerin kimler olduğu muhakkak çok önemli, ortaya çıkarılmalı ama bu saldırıyla ilgili sorumluluk elbette ki Hükûmette. Çünkü, asayişimizden ve güvenliğimizden sorumlu olan Hükûmettir, bu saldırıyla ilgili bütün ayrıntıları bir an evvel ortaya çıkarmalarını hararetle bekliyoruz, yoksa bu saldırıya, bu saldırının failerine ortak olacaklarını düşünüyoruz, değerlendiriyoruz. O yüzden vazifelerini iyi yapmalılar ve huzurumuzu bozmak isteyen bu adamların, bu şahısların, karanlık şahısların kim olduklarını tüm Türk milleti öğrenmeli. Ayrıca, bu saldırıyla ilgili olarak bir iktidar partisi, Hükûmet temsilcisinin “2 karşıt görüş arasında çıkan çatışma” gibi bir ifadesi var, bunu onun zekâsının özürü olduğu sayıyoruz. Bir siyasi partinin seçim bürosuna saldırılıyor ve buna “2 karşıt görüş” gibi bir nitelirmede bulunuluyor. Bunu inanılmaz bir gaf ama gaftan da öteye çok kötü niyetli bir ifade olarak değerlendiriyoruz.

Yine, aynı gün devletin televizyonunda Mediste grubu bulunan, kırk dört yıllık, kırk beş yıllık da bir geçmiş bulunan bir siyasi parti için “yavru muhalefet” ifadesini kullanan bir terbiyesiz, edepsiz TRT spikeri cereyan etmiş, ortaya çıkmıştır. Bunu anlamak mümkün değil, bu nasıl bir şey? Yani, TRT gibi Türkiye'deki bütün radyo ve televizyon kuruluşlarının konuşmanın nereden öğrenileceği işaret edilirken verilirken adres olan, radyo ve televizyonculuğun okulu olarak değerlendirilen bir kurumda bir edepsiz “yavru muhalefet” diyor Milliyetçi Hareket Partisini nitelerken ve hâlâ o spiker görevde ve hâlâ TRT'den sorumlu olan Hükûmet üyesi, Bakanlar Kurulu üyesi şahıstan çit yok. Muhtemel ki iktidar partisindeki bazı anlayışlar, arızalı anlayışlar Türkiye Cumhuriyeti devletini Çin Halk Cumhuriyeti zannediyor, Adalet ve Kalkınma Partisini de Çin Komünist Partisi zannediyor yani devletle siyasi partinin özdeşleştiğini zannediyor. Eğer -bu salonda yoktur, tenzih ediyorum ama- ola ki öyle birisi varsa bilsin ki burası Türkiye Cumhuriyeti devleti, burası bir hukuk devleti, burada çoğulcu demokrasi hedeflenmiştir ve burada hiçbir parti devletin kendisi değildir, sadece çok partili demokratik hayatın vazgeçilmez unsuru olan bir yapının bir parçasıdır siyasi partiler. Bu açıdan eğer iktidar partisinden bazı o edep tanımayan mensupları gibi devletin memurları da bize “yavru muhalefet” ifadesini kullanacaksa bu sözler onlara hatırlatılmalı diye düşünüyorum.

Geri kabul anlaşmasına ilişkin tartışmalar bugünün tartışması değil. Geri kabul anlaşması uzun yıllardan beri Avrupa Birliğiyle aramızda tartışılan konulardan birisi. Çünkü Avrupa Birliği özellikle ekonomik cazibesi sebebiyle yıllardan beri geri kalmış ülkelerin, hem demokratik anlamda hem ekonomik anlamda geri kalmış ülkelerin insanları tarafından ulaşılacak istenen bir coğrafya. Kaldı ki bahsettiğimiz Avrupa Birliğinin, yaşlı nüfusu, genç iş gücüne olan ihtiyacı sebebiyle belki biraz da el altından bu tür yasa dışı göçleri teşvik etmesinin de söz konusu olduğu düşünülürse alanın ve verenin memnun olduğu bir pazar şeklinde düşünülmeli, değerlendirilmeli. Türkiye Cumhuriyeti'ye konumu itibarıyla tam da bu göç yolu üzerinde. Bu, sadece Avrupa Birliğiyle geri kalmış ülkeler arasındaki bugünün meselesi de değil, bu yüzyıllardır, belki binlerce yıldır ortaya çıkmış bir olgudur göç ve biz bu göç yolu üzerindeyiz. Dolayısıyla, bugün coğrafyamızda, yaşadığımız coğrafyada böyle etnik, kafatasçı milliyetçilik yapmaya kalkanların biz hep karşısında durduk. Sebebi? Sebebi, burada bir harman var. Burada, bu coğrafyada çok farklı kültürler bir arada yaşamışlar ve hepsi bir iz bırakmış, bir kalıntı bırakmış, gitmişler. Dolayısıyla, bu göç yolu üzerinde olmamızın sonuçlarından birisidir bu. Avrupa Birliği de geri kabul anlaşmasını uzun zamanda beri bize kabul ettirmeye çalışıyor.

Şimdi, moda bir tabirle devam etmek istiyorum. Bu işin zamanlaması çok manidar. Yani, geri kabul anlaşması niye şimdi geldi? Sebebi, Sayın Kesimoğlu'nun biraz evvel ifade ettiği gibi, karşılığında önümüzdeki üç yıl içerisinde gerçekleşmesi beklenen bir serbest dolaşım hakkı. Bu, bunun karşılığı.

Şimdi, birincisi: Küresel aktörler arasında bölgesel güç, lider olan Türkiye'nin kendi vatandaşlarının Avrupa Birliği üyeleri gibi serbest dolaşım hakkına sahip olabilmesi için böyle bir şarta tabi tutulması çok komik. Madem Türkiye küresel bir güç, bölgesel bir aktör niçin böyle bir şarta tabi tutuluyor? Türk vatandaşları doğrudan doğruya serbest dolaşım hakkını alabilmeli.

İkincisi: Biz böyle bir şartta boyun eğiyorsak niye Şanghay Beşlisine girmekten falan bahsediyoruz, "Avrupa Birliği'ne ihtiyacımız yok." diye yüksek perdeden konuşuyoruz? Gerçekten biz Avrupa Birliğiyle köprüleri atmış isek niye onların böyle bir dayatmasını kabul ediyoruz?

Üçüncüsü: Bu düzenlemenin içerisindeki Avrupa Birliği üyesi ülkelere, ki 3 tanesi hariç, Danimarka, Birleşik Krallık yani İngiltere ve İskoçya...

BAŞKAN – İrlanda.

HASAN HÜSEYİN TÜRKOĞLU (Osmaniye) – İrlanda, düzeltiyorum. İrlanda dışındaki ülkelere gelmiş olan, hatta ne zaman geldiği belli olmasa bile tespit edilmiş olanların Türkiye'ye gönderilmesi söz konusu. O beş yıllık süre -Sayın Kesimoğlu'nun altını çizdiği- o çok önemli. Zaten anlaşmanın isminde de bir arıza var. Yani, geri kabul anlaşması dediğinizde Türkiye üzerinden gidenlerin geri gönderileceği gibi bir ifade var ama anlaşmanın isminde diyor ki: "İzinsiz İkamet Eden Kişiler" Yani, bu "izinsiz ikamet eden kişiler" ifadesi bana göre Avrupa Birliği sınırları içerisindeki bu şekilde yasa dışı göç etmiş olanların alanını çok daha genişletiyor diye düşünüyorum.

Bu insanlar Türkiye'yi niye kabul ediyor? Avrupa Birliği'nin belli taahhütleri var, sizin masraflarınızı yüklenecek, vesaire. Biz Suriye krizinde gördük Avrupa Birliği'nin ve Birleşmiş Milletlerin bize ne kadar yardımcı olduğunu. Burada bürokrat arkadaşlarımız var, onlar çok daha iyi biliyorlar, biz siyaseten takip ediyoruz, biz de biliyoruz, Suriye'den gelen sığınmacılar bizim için şu anda ciddi bir külfet. Bulundukları her ilde ekonomik anlamda, asayiş anlamında, ahlaki anlamda sıkıntı. Yani, bu insanları kovalım, falan o manada söylemiyorum, sakın yanlış anlaşılmasın. Biz büyük bir milletiz, biz büyük bir Türk milletiyiz. Bu konuda ev sahipliğimizde sınır yok ama işin realitesi de var. Ben kendi seçim bölgemde -il özel idaresinin kaynaklarını sığınmacılara ayırmak zorunda kaldı il yöneticileri- vatandaşlara cevap veremiyorum. İlin valisi, yetkilileri, görevlileri Ankara'da kendilerine ödenek bulmak, kaynak bulmak için kapı kapı dolaşıyorlar çünkü sığınmacılara harcanmış bütün paralar, taahhüt edilen paralar gelmemiş ya da istenilen miktarda gelmemiş. Dolayısıyla, Avrupa Birliği'nin veya diğer ülkelerin bu konudaki taahhütlerine çok inandırıcı diye bakmak da mümkün değil.

Bizim sınır güvenliğimizle ilgili bir kere sıkıntılarımız var. Yani, şu anda Suriye sınırından elini kolunu sallayarak gelip Gaziantep'in İslahiye ilçesinde şehirler arası otobüslere binip Ankara'ya, İstanbul'a yola çıkıyor insanlar, sanki otogara gelir gibi geliyorlar, sallana sallana geliyorlar.

Ha, zamanlaması niye manidar, onu açıklayayım. Dış politika her alanda çökmüş. Türk dış politikası AKP hükümetleri döneminde ve özellikle Ahmet Davutoğlu döneminde bir hayalin peşinde koşmuş, bir stratejik derinlikte boğulmuş, gitmiş, bitmiş dış politika. Şimdi, kendilerine "Avrupa'da serbest dolaşım hakkı elde edebildik." argümanını seçimler öncesinde kullanabilmek için işte böyle bir Avrupa Birliği'nin yıllardan beri yalvardığı, "Ya, şu geri kabul anlaşmasını imzalayın da sizi mülteci çöplüğüne çevirelim." diye dayattığı bir anlaşmayı işte bu dönemde getirdiler ve onun şovunu yapmaya çalışıyorlar. Bu anlaşma ondan başka bir şey değil. Dolayısıyla, Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu anlaşmaya, doğru olmadığını düşündüğümüz için karşı olduğumuzu ifade ediyorum. Çok iyi düşünmek lazım. Böyle çok masum, insani gibi görünüyor ama öyle değil. Bu anlaşma bizi büyük sıkıntılara sokar.

Bakın Türkiye'de çocuk felci bitmişti, Türkiye'de kızamık tartışılmıyordu. Bakın, Suriye meselesinden sonra biz bunları... Hatta Sağlık Bakanlığı bazı verileri gizledi, bazı bulaşıcı hastalıkları gizledi, biz biliyoruz, yani belki doğrusunu yaptı kamuoyunda bir infial uyanmaması adına ama biz bunlarla muhatap olduk. Dolayısıyla, böyle bir anlaşmanın sonuçları, hiç aklımıza gelmeyecek sonuçları ortaya çıkıyor.

Bu anlaşmanın doğru olmadığını düşünüyorum. Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak da düşüncemiz net olarak budur, bu düşüncelerle sabrınız için teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum Sayın Türkoğlu.

Tabii, anlaşmayla ilgili ya da diğer konularla ilgili yaptığınız eleştirilere karşı bir şey söyleyecek durumda değilim yalnız özellikle Esenyurt'ta Milliyetçi Hareket Partisi parti binasına karşı yapılan saldırıyı AK PARTİ Grubuna mensup her seviyedeki her yönetici Sayın Başbakanımız dâhil olmak üzere ülkemizde yaşanan her kaosu, her kargaşanın mutlak anlamda her şeyden önce iktidara bir vebal getireceği, bir sorumluluk getireceği bilinciyle şiddetle kınamıştır. Bu saldırının ülkemizin barışına, huzuruna, demokratik ortamda yapılacak seçimlere karşı, milletin iradesinin tecellisine karşı yapılmış bir saldırı olduğunu her seviyede ifade ettik. Belki ayaküstü yapılan bazı açıklamalarda yanlış anlaşılmalara neden olabilecek, kastı aşabilecek ifadeler kullanılmış olabilir ama AK PARTİ'nin bu konudaki duruşu çok net bir şekilde ifade edilmiştir. Hemen ertesi gün, zaten bizzat İçişleri Bakanı tarafından Sayın Genel Başkana, Sayın Bahçeli'ye verilen bilgilerden de Sayın Bahçeli memnuniyetini ifade etmiştir. Akşam aldığımız haberlere göre de

hâlihazırda 5 zanlı, şüpheli tutuklanmış durumda. İnşallah, hepimizin temenni ettiği şekilde bütün ayrıntılarıyla, bütün detaylarıyla olay mutlaka en kısa sürede aydınlanacaktır. Türkiye Cumhuriyeti devletinin bütün imkânları da bunun için seferber edilecektir.

TRT'deki spiker meselesi elbette hepimizin canını sıkmıştır, hiçbir kamu kurumunda ya da özel kuruluşta görevli konumunda birilerinin bu tür siyasi mülahazalar içerebilecek beyanlarda, açıklamalarda bulunmaması gerekir. TRT yönetimi de gereğini yapmış, derhâl aynı akşam ilgili hakkında soruşturma açmış ve haber spikerliği görevinden de almıştır. Bundan sonrasını artık, idare kendi içindeki işleyiş çerçevesinde yerine getirecektir. Bilgisini de sizinle paylaşmak istedim.

Sayın Toptaş...

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Komisyonumuza yeni katılan arkadaşlarımıza da hoş geldiniz diyorum. İlk toplantımız, sizin Başkanlığınıza da hayırlı olsun diyorum, değerli basın mensuplarına da hoş geldiniz diyorum, bürokratlarımıza hoş geldiniz diyorum. Bu konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinden temsilciler var, onlara da hoş geldiniz diyorum.

Gerek Sayın Dinçer gerek Sayın Kesimoğlu gerek Sayın Türkoğlu konuyla ilgili çok ayrıntılı bilgi verdiler, tatmin edici de bilgi verdiler. Eleştirilerine aynen katılıyorum, Türkiye bu anlaşmayla çok ciddi sorunlara karşı karşıya kalacak. Ben ileride olacakları hayal bile etmek istemiyorum. Aslında arkadaşlarımla söylediği gibi vize serbestisi mutabakat metnine karşılık böyle bir anlaşmanın imzalanıyor olması, imzalanmış olması ve önümüze getirilmesini ben manidar buluyorum, ileride Türkiye'nin önüne çok büyük riskler getirdiğini görüyorum.

Bakınız arkadaşlar, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu yurtlarında kalan çocukları eğiten eğitimcilerimiz bile eğitilmiş, sosyal hizmet okulları mezunu insanlar bunlar. Kadın sığınma evlerimizdeki olayları, yetiştirme yurtlarındaki olayları, gazeteleri bir tararsanız eğitilmiş insanlarımızı belli kurumlardaki, kurumlaşmış yerlerdeki insanlarımızın ne hâllere geldiğini, buralarda tecavüzleri, buralarda uyuşturucu, buralarda hırsızlık üreten çocuklar yetiştiğini gazetelerde okuyoruz. Şimdi, bunların yıllarca tecrübesini edindiğimiz, okul hâline getirdiğimiz yerlerde bu olaylar olurken ve kamuoyunda büyük infialler yaratırken, biraz önce değerli arkadaşım Kesimoğlu'nun belirttiği gibi, 1 milyona yakın insanın Türkiye üzerinden Avrupa'ya iltica etmeye çalıştığı, göç etmeye çalıştığı, bunların Türkiye'ye iade edildiğinde kevgire dönmüş sınırlarımızdan her gün binlerce insanın Avrupa'ya geçmeye çalıştığı bir süreçte, binlerce göçmen Türkiye'de konuşlandırılmaya başladığı zaman Türkiye bir göçmen kampı hâline gelecek. Bu göçmen kamplarının henüz idarecileri belli değil, henüz buralarda hizmet verecek insanlar bu koşullara uygun eğitimi almış insanlar değil, buralara insanları toplayacağız, bir toplama kampı gibi dolduracağız, artık buralarda neyin olacağını hayal bile edemiyorum. Şimdi, Suriye'den önceden hazırladığımız kamplara getirdiğimiz binlerce insanın kendi aralarında savaştıklarını, askere saldırdıklarını, polise saldırdıklarını düşünürseniz yani savaştan kaçan insanların bu hâle geldiğini düşünürseniz, Avrupa'ya bir umutla gidip oradan apar topar Türkiye toplama kampına gönderilir gibi gönderilmiş binlerce insanın orada çıkaracakları olaylar, orada biraz önce Kesimoğlu'nun belirttiği -ben kelime olarak söylemek istemiyorum- çıkacak sorunlar karşısında Türkiye'nin dünyadaki imajının ne hâle geleceğini de şimdiden hesaplamak lazım. Yani biz yarın Avrupa gazetelerine, dünya gazetelerine, göçmen kamplarındaki tecavüzler, hırsızlıklar, mafyalar, savaşlar, karşılıklı çatışmalarla her gün konu olacağız. Hâlbuki bizim vize serbestisi konusu ile bunu karşılaştırmanın bir anlamı yoktu. Biz Ankara Anlaşması'ndan bu yana Avrupa'ya vizesiz gitme hakkına sahip bir ülkeyiz. Yani daha önce vizesiz gidiyordu bizim insanlarımız, daha önce vize kolaylığı vardı bizim insanlarımıza yani vizeyi zorunlu hâle getirdiler, şimdi de bu vizeyi kaldırmak için bize karşılığında, Sayın Kesimoğlu'nun da söylediği gibi, bir müstemleke ülkesi muamelesi yaparak göçmen kampı hâline getirmek istiyorlar Türkiye'yi. Bu konuda uyanık olmak lazım diye düşünüyorum.

Bunun dışında, Sayın Türkoğlu'nun sözlerine aynen katılıyorum, seçim yaklaşırken bir şeyler oluyor Türkiye'de. Milliyetçi Hareket Partisi yöneticisi bir arkadaşımızın öldürülmesinden sonra, saldırısından sonra İstanbul'da Şişli Belediyemize de kaleşnikoflu bir saldırı düzenlendi. Sayın Başbakan çıktı dedi ki: "Seçim yaklaştı, provokasyonlar oluyor." Sayın Başbakan Türkiye'yi yöneten, Türkiye'nin bütün kurumları emrinde olan, hatta "tek adam" dediğimiz bir adam eğer bunlar bir provokasyonla bu provokasyonu Sayın Başbakanın açığa çıkarması lazım, bu provokasyonu göstermesi lazım ki biz de bilelim provokasyon olduğunu, bu ülkede herkes bilsin ki provokasyonlara gelinmesin.

İkincisi, Ankara Büyükşehir Belediye Başkan adayı Melih Gökçek çocuklarına vasiyetname bırakıyor "Ben suikaste uğrarsam 5 tane mektup bıraktım." filan. Biz bu vasiyetlerin, bu mektupların ne amaçla yapıldığını daha öncelerden gördük, Sayın Bülent Arınç'a bir suikast iddiası ortaya çıkarıldı, iddianamesi yok, davası yok, soruşturması yok, bugüne kadar da hiçbir şey yok orta yerde ama bu laf yüzünden Türkiye'nin kozmik odasına girildi ve binlerce insan mağdur edildi. Şimdi, Sayın Melih Gökçek "Bana

suikast yapılacak, vasiyet bırakıyorum, mektup bırakıyorum” gibi bir tezgâhla -aynı kelimeyle tekrar ediyorum, tezgâhla- Türkiye’de yeni olayların, yeni araştırmaların, yeni tutuklamaların acaba bir altyapısı mı oluşturulmak isteniyor. Kim suikast yapacaksa, nereden mektup almışsa bunu açıklamak zorundadır yani Türkiye bir kabile ülkesi değildir, herkes söylediği sözün arkasında durmalıdır ve söylediği sözün de hesabını vermelidir. Dolayısıyla, ben özellikle Hükümet yetkililerinin bu konularda çok dikkatli olmalarını, eğer dikkatli olmazlarsa bir olayın ortağı durumuna düşecekleri konusunda kaygılarımı taşıyorum çünkü bunun örneklerini biz gördük, biraz önce söylediğim gibi “Sayın Bülent Arınç’a suikast hikâyesi” denilen bir hikâye uyduruldu, bu hikâye arasından çok uzun bir zaman geçmesine rağmen ne iddianamesi düzenlendi, ne orta yerde sanıkları var, ne orta yerde bir mahkeme var ama bu laf yüzünden, biraz önce söylediğim gibi gene, Türkiye’nin kozmik odasına girildi arkadaşlar.

Bu konuda, ben, Sayın İçişleri Bakanına da bir kaç kelime söylemek istiyorum. Bir kere, AKP Grubundaki arkadaşlarımı 320 milletvekilinin içerisinde bir tane İçişleri Bakanının bulunmamış olması gibi bir şeyle karşı karşıya getirmesini kamuoyu önünde Sayın Başbakanı kınıyorum. Yani ben AKP Grubu içerisinde Sayın Efkân Ala’ dan çok daha yetenekli, çok daha dirayetli, çok daha dürüst, çok daha düzgün İçişleri Bakanlığı yapacak çok sayıda arkadaşımın olduğunu biliyorum. Bu arkadaşlarım varken Efkân Ala’nın dışarıdan getirilmesini de ne anlama geldiğini gayet iyi biliyorum. 3 bin-4 bin tane polisin bugüne kadar görevden alınmış olmasının müsebbibinin de Sayın Efkân Ala olduğu Türkiye’nin basın yayın organlarında her gün yazılmaktadır. Eğer belli olaylara kullanılmak üzere geçmiş deneyimlerinden, geçmiş listelerinden, geçmiş hesaplaşmalarından çok deneyimli olduğu hesaplanarak getirilmişse, Türkiye’nin hesaplaşmak için dışarıdan Bakan getirmesini de uygun bulmuyorum. AKP Grubu adına da çok üzüldüğümü belirtmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben çok teşekkür ediyorum katkılarınız, değerlendirmeleriniz için Sayın Toptaş.

Şimdi Konya Milletvekilimiz Sayın Samancı, buyurun.

GÜLAY SAMANCI (Konya) – Sayın Başkan, değerli komisyon üyelerimiz, çok değerli İçişleri Bakanlığı yetkililerimiz, değerli sivil toplum kuruluşu temsilcilerimiz, çok değerli basın mensuplarımız; ben de saygılarımı sunuyorum.

Ben, vize muafiyetiyle ilgili bunun ehemmiyeti hususunda birkaç cümle kurmak istiyorum. Bu süreç yeni başlayan bir süreç değildi, hepimizin de öncesinden bahsettiğimiz gibi çok öncesinden olan ve herkesin de, özellikle yurt dışıyla bağlantılı olan kişilerin arzu ettikleri bir husustu. Daha öncesinde iş adamlarımız sürekli işte bir pazar konusunda sıkıntı çekiyorlardı çünkü vize gibi bir sıkıntıya kapılıyorlardı. Yine sosyal yönden ve ailevi yönden baktığınız zamanlarda da bizim yasal göçler suretiyle yurt dışında ikamet eden o kadar çok insanlarımız var ve burada onların da yakınları, çocukları veya akrabaları bir şekilde onlarla irtibata geçmek istediklerinde veya seyahat etmek istediklerinde ağır şartlar karşılığında bir türlü bir araya gelme şansları olamamakta ve bazı sosyal sıkıntılarının yaşanmasına da vesile olmaktadır. Bu bağlamda ve diğer ekonomik, sosyal anlamda da inşallah bu şekilde vize muafiyeti anlaşmasıyla çok büyük sıkıntıların da giderilmiş olacağını biliyoruz ve Avrupa Birliğinde özellikle ekonomi anlamında başarının sağlanmasındaki temel etkenlerden bir tanesinin de vize muafiyeti sağlanmak suretiyle Batılı ülkelerde yaşayan insanların serbest dolaşımı sayesinde pazarlar noktasında sıkıntı çekmemesiydi. Bu bağlamda, ekonomik anlamda vize muafiyetinin ciddi anlamda katkılarının olacağını hepimiz muhakkak biliyoruz.

Şimdi geri kabul anlaşmasına baktığımız zaman da muhalefetten olan arkadaşlarımız tabii ki kendi düşüncelerini söyleyecekler, onların fikirlerine de saygılarımız sonsuzdur. Bu konudaki yaşanacak olan tereddütlerle ilgili veya işte yaşanacak sıkıntıların da dile getirilmesi muhakkak normaldir. Fakat ben o kadar da çok karamsar bir tabloya gidilmemesi noktasındaki görüşümü beyan etmek istiyorum çünkü sözleşmeye biz de bir baktığımızda, incelediğimizde sanki Avrupa’da, Avrupa Birliği içerisinde olan yasa dışı göçmenlerin yakalanıp hiçbir şarta veya işte hiçbir yasal koşula veya sözleşmede belirlenmiş olan şartlar dahilinde olmadan “Ha biz bunu gönderelim. Nereye gönderelim? Türkiye’ye gönderelim.” şeklindeki bir imajın oluşturulmasını da açıkçası doğru bulmuyorum. Bu anlamda anlaşmaya baktığımız zaman da ülkemiz vatandaşlarının geri gönderilmesi, üçüncü ülke vatandaşlarının ve vatansız kişilerin iadesi konusunda gereken şartlar, aranan şartlar belirlenmiş, hangi şartlarda Türkiye’ye iade edilmesi gerekiyor ve bu iade edilirken de hangi koşulların aranması gerekiyor, ne tür şeylerin ispatlanması gerekiyor. Yani somut verilere bakarak somut belgeler üzerinden ispatlar aranmak suretiyle bu iadelerin kabul edilmesi mümkün olacaktır.

Diğer taraftan baktığımızda, Türkiye, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı veya yetkili kişiler bu bağlamda, Türkiye-AB ülkeleri tarafından geri kabul anlaşması gereğince ülkeye gönderilmiş bulunan bu üçüncü ülke vatandaşları veya vatansız kişilerin acaba hangi ülkelere, daha doğrusu menşei ülkelerine nasıl gönderileceği konusunda hiç mi tedbir almayacağız biz? Yani bu konuda daha öncesinden yapılmış sözleşmelerimiz var. Tabii ki şu an itibarıyla bu da yeterli değil çünkü bunun da daha devamının gelmesi

gerekecektir çünkü bütün ülkelerle mutabakatlarının sağlandığını söylemek şu anda mümkün değil. Zaten şu anda çalışmalar da var, üç yıl süreyle devam eden bir sürecimiz de var. Yani yapılmış olan anlaşmalar var, benim edindiğim bilgiler doğrultusunda, aldığım bilgi notlarına göre yapılacak olan anlaşmalar da olduğunu düşünüyorum.

Bu bağlamda, az önce müsteşar yardımcımız da ifade etti, bu süreç içerisinde geri kabul merkezlerinin oluşması, özellikle sınır güvenliğinin sağlanması da çok çok ehemmiyetli bu konuda ve biz bunları yaptığımız zaman da... Bütün bunlar, tabii şimdi göç konusu sadece bir ülkeyi ilgilendiren bir mevzu değil, yani bütün uluslararası camiada bir problem teşkil etmekte özellikle yasa dışı göçler ve bu bağlamda uluslararası bir iş birliğinin de muhakkak gerçekleşmesi gerekiyor. Alınacak olan tedbirlerle ve yapılacak olan düzenlemelerle inşallah caydırıcı bir etki yaratarak ülkemizde de hayırlı olmasını ben temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Samancı.

Buyurun Sayın Güler.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Sayın Başkanım, genel boyutları çıktı ortaya ama ben birkaç notu dikkate sunmak istedim. Ondan önce, polislerin emeklilik hakları bakımından 3.400 ya da 3.600...

BAŞKAN – 3.600.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – 3.600 gösterge rakamından çok şikâyetçi olduklarını heyetinize bildirmek isterim. 6200 gibi bir rakam telifaz ediliyor değil mi, talep edilen emeklilik için?

BAŞKAN – Yok, 3.600.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Şu anda geçerli olan gösterge bu.

BAŞKAN – Talep ettikleri 3.600, geçerli olan bazılarında 2.200, bazılarında 3.000.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Öyle görünüyor ki emeklilik hakları bakımından talepleri yerli yerindedir. Umarım, Komisyonumuz bunu gündeme alır ve burada tartışma, olumlu yönde bir sonuç çıkarma olanağı buluruz.

Tabii, bu arada, İçişleri Bakanlığımızın da polislerin toplu gösterilerde âdeta zaman zaman intikam hırsıyla saldırıda bulunma tavrını ortadan kaldıracak önlemleri almasını bütün içtenliğimizle diliyoruz.

Önümüzdeki anlaşma, aslında son otuz yılda yaşanan küreselleşme süreci göz önünde tutulduğunda üzüntü verici bir anlaşma. Küresellik, dünya küçük bir köy oldu artık, herkes birbirinden haberdar denen bir süreç. Gerçekten dünya küçük bir köy oldu; para için, sermaye için. Işık hızıyla para dünyanın bir ucundan diğer ucuna eriştirildi ve borsa dünyası, piyasalar için dünya küçük bir köy oldu ama dünya para için küçüldükçe insanlar için iyice genişledi galiba. Şimdiye kadar neredeyse görmediğimiz türden bir insan avcılığı ile karşı karşıyayız. Avrupa uygarlığıyla övünen Avrupa Birliği başta olmak üzere, Amerika Birleşik Devletleri yine onunla birlikte, kendi topraklarını dünya halklarına kapatmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Hatta resmî belgelerinde bile neredeyse “Dünyanın güneyinden doğmuş çekirge harekâtına karşı kendimizi nasıl koruruz?” soruları soruyorlar, yani az gelişmiş dünya halklarını çekirge sürüsüne benzetiyorlar, sanki onların az gelişmişliği üzerinde -kuzey ülkeleri diyorlar artık kendilerine- kendilerinin hiç payı yokmuş gibi. Çok açık ki iki yüz, üç yüz yıllık dünya sömürgeciliğinin failleridir bu ülkeler. Bugün az gelişmiş ülkelere yaşanan sorunların büyük müsebbiplerinin arasında yer alır kendileri. Bu hesaplaşmayı bir tarafa bırakıp “Küreselleşmeyle beraber dünya demokratikleşecek ve dünyada artık zenginlik ve fakirlik ortadan kalkacak, dünya zenginliğini biz daha adil paylaşacağız.” dediler otuz yıldan bu yana. Şimdi daha çok kaçak var, daha çok mülteci var ve bu ülkeler kendilerini çitlemeye başladılar. Bu anlaşmalar, Avrupa Birliğinin çitleme harekâtıdır, yani istemediği unsurlar kendi topraklarına girmesin harekâtıdır. Büyük Avrupa medeniyeti, insan haklarını bütün dünyaya öğreten Avrupa medeniyeti yeniden yabancı düşmanlığının temel yurdu oldu. Bu çitleme harekâtı da yabancı düşmanlığının bir başka görüntüsü. Aslında Avrupa uygarlığının dostları olarak ama aynı zamanda az gelişmiş ülkelere çok yakın ülke olarak onlara “Yanlış iş yapıyorsunuz.” dememiz lazım. Dostluğun gereğini yerine getirmemiz lazım. “Bu yabancı düşmanlığını bırakın, bu çitleme harekâtını bırakın, politikaları gözden geçirelim.” dememiz lazım. Küreselleşme politikaları sermayeyi serbestleştirirken insanları böyle mülteci kamplarına doldurma sonucu vermişse, bu küreselcilik politikalarında bir yanlış var demek. Belki Türkiye’den Mustafa Kemal Atatürk’ün mazlum milletlere önderlik yaptığı zamanları hatırlatarak böyle büyük bir ders verme zamanı gelmiştir diye düşünüyorum. Dünyanın zenginler kulübü kendini kapatıyor ve bu arada ilginç bir şekilde bunun gerçekten maliyeti bizim üstümüze yüklenmeye çalışıyor. Şu üzücüdür: “Biz Avrupa’da vize muafiyeti alacağız, rahat rahat dolaşacağız.” Böyle bir gerçek yok. Öyle görünüyor ki, Birleşmiş Milletlerin göçmen işçi ve ailelerinin insan haklarının korunmasına dair uluslararası sözleşmesine aykırı bir

anlaşmaya imza atıyoruz biz. Avrupa Birliğiyle yapacağımız anlaşmalar, Birleşmiş Milletler nezdinde daha önceden imzaladığımız bu anlaşmalara aykırı olamaz.

İkinci de, hiçbir ülke kendi çıkarına aykırı anlaşmaya imza atmaz. Bu anlaşma, geri kabul anlaşması bizim ülkemizin koşullarına ve çıkarlarına da aykırı. Avrupa Birliğiyle yaptığımız müzakerelerde bu iki koşul çok önemlidir. Birleşmiş Milletler Sözleşmesi 22'nci maddesine aykırılığı pek çok uzman tarafından dile getirildi. O nedenle geri kabul anlaşmasını biz imzalayamayız.

İki: "Bizim ülkemizin pozisyonu nedeniyle, koşulları nedeniyle bizim çıkarımıza aykırıdır, o nedenle biz bunu imzalayamayız." dememiz gerekirdi. Öyle anlaşılıyor ki vize muafiyeti gerçekten bir koşul olarak dayatılmış Türkiye'ye ama bu vize muafiyeti bir koşul olarak nasıl kabul onu doğrusu anlamıyorum, çünkü vize muafiyeti anlaşmasında deniyor ki: "Genel kabul anlaşması yükümlülüklerini yerine getirirsen." Şartlı...

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Hâl ve gidiş notu.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Hâl ve gidiş notu verilecek. En erken üç buçuk yıl sonra Avrupa Birliği ülkeleri tarafından gündeme alınacak. Ya koşula bağlı. Vize muafiyeti, öyle serbest bir müzakere süreci öngörmüyor ve o da üç aylık vizesiz seyahat hakkı. Yani öyle büyük, vizesiz seyahat hakları falan söz konusu değil ama bunların içinde en önemlisi de "Genel kabul anlaşmasının yükümlülüklerini sen yerine getirirsen." koşuludur. Avrupa Birliği müzakere sürecinde Avrupa Birliğinin böyle bir hakkı yok. Müzakere sürecinde bir anlaşma için bir diğerini bize koşul olarak öne sürmek hakkı yok. Dolayısıyla arkadaşlarımızın dediği gibi, dünya genelinde bir kez daha yabancı düşmanlığını körükleyen, yapılmış olan iyi anlaşmaların uygulanmasını ortadan kaldıran ve az gelişmiş ülkelerin haklarına karşı Türkiye'yi zenginler kurulu Avrupa Birliğinin kapı bekçisi durumuna düşüren bir anlaşmayla karşı karşıyayız. Boşu boşuna 2001'den 2013'e kadar direnilmemiştir. 2001'den 2013'e kadar herhâlde iş bilmez olduğumuz için bu anlaşmayı masadan atmadık. "7 tur müzakere süreci yaptık." diyorsunuz. Şimdi, bu sözde vizesiz seyahatle beraber bunun kabul edilmiş olması kötü bir müzakere süreci yürüttüğümüz ve gereksiz, anlamsız yere de Avrupa Birliği isteklerine teslim olduğumuz anlamına gelir. Dilerim, gerçekten iyi bir tartışma süreci yürütürüz, bu geri kabul anlaşmasını hem ülkemizin koşullarına uygun olmadığı için hem de dünyada göçmen işçilerin ve ailelerinin yaşamlarını cehenneme çevirecek mekanizmaların bir parçası olmayı reddettiğimiz için geri çeviririz.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum Sayın Güler.

Değerli milletvekillerimiz, milletvekillerimizin söz taleplerinin tamamı yerine getirildi.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Bir hatırlatma yapabilir miyim?

BAŞKAN –Buyurun Sayın Bürge.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Ben de Başkanım, saygılar sunuyorum. İşçileri Komisyonumuzun çalışmalarını, faaliyetlerini izlemek, katkıda bulunmak adına gelen hem bürokratlarımıza hem müsteşar yardımcımıza hem de basın mensubu arkadaşlarıma ben de saygılar sunuyorum.

Göç hadisesinin bence en doğru laflarından bir tanesi: Sadece Türkiye'nin sorunu olmadığını, Avrupa Birliğinin sorunu olmadığını, küresel bir köy hâline gelmiş dünyanın sorunu olduğu gerçeğinin altını çizmek istiyorum. Yapılan anlaşmalarla alakalı, İşçileri Komisyonumuzda altı çizilmesi gereken, iktidarın veya bürokratların kaçırıklarını burada ifade etmenin çok olumlu olduğunu düşünüyorum. Buna zaten fikir müzakeresi denir. Sonunda da demokratik bir şekilde bunların olup olmaması noktasında kararı yine buradaki kardeşlerimizin, arkadaşlarımızın vereceğine inanıyorum. Ancak arada biraz siyasetin içerisine politikanın karışmış olmasından da zaman zaman rahatsızlık duyuyorum. Yani mesela, verilen ifadelerde kimse bu, ister muhalefet ister iktidar partisi olsun, insanoğluyuz dil sürçmesi yaşayabiliriz, arkasından haddimizi aşan veya maksadı aşan bir gündeme gelmiş olabilir ama bir milletvekilimiz olarak -burada yok gerçi ama- Hasan Hüseyin kardeşimizin "zekâ özürülü" ifadesinde bulunmak veya yapılan yanlışlıkları biraz daha... Yani maksadı aşana ifadeleri eleştirirken maksadın aşılmasının doğru olmadığı biliyorum. Cumhuriyet Halk Partili milletvekilimizin -İşçileri Bakanımızın gönül istiyor ki, her şey kanunlara göre oluyorsa, Efkân Ala'nın- sanki 320 milletvekili arasında İşçileri Bakanlığı yapacak birisinin olmadığını ve bizim adımıza üzülmüyor ve serzenişte olmasını da ben kabul etmiyorum.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Parlamento adına üzülmüyorum.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Ben de şunu söylüyorum: Biz AK PARTİ Grubu olarak kendi adımıza sevinmeyi, kendi adımıza üzülmeyi becerebilecek yetiye sahip arkadaşlarız. Ancak, mesela, benim hemen aklıma Kemal Derviş geldi. Türkiye'de hangi şehrin milletvekili olduğunu, Türkiye milletvekili mi yoksa dünyadan bir milletvekili mi olduğunu çözmeye kalktım ama bir türlü

çözemedim. Bakın, yapılan şeyler bunlar. Bunlar hukuk içerisinde, demokratik kurallar içerisinde kanunlara uygun olarak yapılan işlerdir. Kemal Derviş'e o gün ihtiyaç duyulmuştur, burada ekonominin başına getirilmiştir. Efkan Ala hem İçişleri Bakanlığında ciddi bir performansı söz konusu olan... Kaldı ki bakanların tespiti ve takdiri Başbakan'a aittir, bu takdire bence saygı duymak lazım. Karşı tarafı rencide etmenin çok doğru bir üslup olmadığını ifade etmek istiyoruz.

Saygılar sunuyorum.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Toptaş.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Benim kimseyi rencide etmek gibi bir kastım yok burada. Ben burada AKP'nin Parlamento grubunda bu işi çok daha iyi yapabilecek, geçmişte bürokrasiye bu işlerin içinde bulunmuş çok daha deneyimli, çok daha değerli arkadaşlarımızın olduğunu. Bunlardan bir tanesini İçişleri Bakanı olmasını istediğimi söylemem...

BAŞKAN – “Olsa daha hoşuma giderdi.” demek istediniz.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Evet. Eğer birilerini rencide etmişsem, rencide olacaklar da rencide olsunlar. Ona da söyleyecek bir şey yok.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, milletvekillerimizden söz isteyen bütün arkadaşlarımızın taleplerini karşıladık.

Şimdi, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Temsilcisi Sayın Carol Batchelor'ın bir söz talepleri var ,kendilerine söz vereceğim.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Sayın Başkan, “Milletvekillerimizin bütün taleplerini karşıladık.” dediniz ama benim sorularımın yanıtını ben alamadım.

BAŞKAN – Çok özür diliyorum Sayın Kesimoğlu “Söz taleplerini karşıladık.” demek istedim. Bütün konuşmalardan sonra Hükümet temsilcimize tekrar söz vereceğim, cevaplandırabildiklerini cevaplandırır, cevaplandıramadıklarını yazılı olarak iletirler, nihayetinde oylamayı ondan sonra yapacağım.

Buyurun Sayın Batchelor'ın.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİSİ CAROL BATCHELOR – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Komisyon Başkanım, Sayın İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcımız, değerli Komisyon üyelerimiz bize bu fırsatı verdiğiniz için teşekkür etmek istiyorum. Birleşmiş Milletler Mültecilere Yüksek Komiserliği Ofisi olarak Türkiye ve Avrupa Birliği arasında imzalanan geri kabul anlaşmasının 4'üncü ve 18'inci maddeleri göz önüne alındığında sığınmacı ve mültecilerin anlaşma kapsamı dışında bırakıldığı anlayışını taşıdığımızı söylemek istemekteyim.

Buna ek olarak, Avrupa Birliği üye ülkelerinin ve Türkiye Cumhuriyeti devletinin uluslararası hukuk ve Avrupa Birliği mevzuatı altında yer alan ve uluslararası koruma ihtiyacı içindeki kişilere yönelik yükümlülüklerinin bu anlaşma altında etkilenmeden kalması gerektiği görüşünü taşımaktayız. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği olarak anlaşmanın içinde yer alan güvencelerin ve bu güvencelerin uygulanmasının öneminin altını tekrar çizmek istemekteyiz. Anlaşma taraflarının 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi -ki mültecilerin hukuki statüsüyle ilgili olan sözleşme- aynı zamanda 1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve diğer uluslararası sözleşmelerde yer alan yükümlülüklerine hâle getirmemek üzere ve bunların dikkate alınarak uygulanması önem arz etmektedir.

Yine, anlayışımız olarak söylemek istiyorum ki sığınmacı ve mülteciler bu anlaşma kapsamında değildir ve Türkiye'ye hiçbir şekilde bu anlaşma altında geri gönderilmemeleri gerekmektedir. Bununla birlikte, anlaşmanın uygulanması kısmında, yine, sığınma başvuru sahiplerinin ve mültecilerin kara ve deniz sınırlarından gerek dikkatsizlik gerekse yanlışlıklarla geri gönderilmemesi gerektiği, bununla birlikte bu kişilerin Avrupa Birliği içerisinde sığınma arama ve bulma şanslarının devam ettirilmesi gerektiğinin altını çizmekteyim.

Anlaşmanın uygulama modelleriyle ilgili olarak geliştirilecek kılavuz ilkelerin ve talimatların tüm ilgili ülke yetkilileriyle paylaşılmasının sağlanması önem taşımaktadır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği olarak bu konuda ve diğer konularda teknik destek vermeye hazır olduğumuzu dile getirmek isterim.

Suriye'den kaçan Suriyeli ve Filistinli mültecilerin hem Suriye'ye hem de Suriye'ye komşu olan ülkelere geri gönderilmemesiyle ilgili Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği olarak yaptığımız küresel çağrımızı dikkatinize getirmek

isterim. Bu çağrı, yük paylaşımının ve sorumluluk paylaşımının bir kısmı olmakta ve Suriyeli mültecileri kendi ev sahipliği içerisinde koruyan komşu devletlere karşı da yük paylaşımının bir dönüşümü olarak ortaya çıkarılmalıdır.

Türkiye kendi başına Avrupa'daki en büyük Suriyeli mülteci nüfusuna ev sahipliği yapan ülkedir, baktığınız zaman neredeyse 600 bine yaklaşık kayıtlı Suriyeli mülteci Türkiye'de bulunmaktadır. Türk devletinin ve Türk milletinin Suriyeli mültecileri karşı göstermiş olduğu cömertlik karşısındaki minnettarlığımızı yenilemek ve bu konudaki iş birliğimize devam etmek istediğimizi tekrar söylemek isterim.

Sözlerimi şunları söyleyerek kapatmak istiyorum: Uluslararası koruma ve uluslararası korumanın altında sağlanan haklar uluslararası bir sorumluluktur. Bu noktada Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği olarak Türkiye ile olan iş birliğimize, bununla beraber Avrupa Birliği üye ülkeleri ve Avrupa Birliği kurumlarıyla olan iş birliğimize devam etmek istediğimizi söylemek istiyorum.

Tekrar Komisyon üyelerine ve Sayın Başkanımıza teşekkür ediyorum bu fırsat için.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz Sayın Batchelor katkılarınız için.

Şimdi, yine, aramızda bulunan ve söz isteyen Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Birinci Müsteşarı Sayın Erwan Marteil, buyurun.

AB TÜRKİYE DELEGASYONU BİRİNCİ MÜSTEŞARI ERWAN MARTEIL – Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri; Türkiye'deki kamu idaresinin değerli temsilcileri, sevgili dostlar, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum örgütleri; bu sabah burada bulunarak sizlerle bir araya gelip burada konuşmak benim için büyük bir onur vesilesi.

Bugün burada geri kabul anlaşmasının onay sürecini konuşuyorsunuz. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu konuya ilişkin olarak dile getirmiş olduğu endişeleri ve ortaya koymuş olduğu soruları dikkatlice dinledik. Türkiye'de görev yapmakta olan Avrupa Birliği diplomatı olarak şu hususlara da değinmek istiyorum: Avrupa Birliği için geri kabul anlaşmasının imzalanması ve bununla birlikte vize diyalogunun başlatılması hem Avrupa Birliği hem de Türkiye'nin elde etmiş olduğu önemli bir başarıdır. Bizler burada, oldukça önemli, yeni bir aşamaya şahitlik ettiğimizi düşünüyoruz hem Avrupa Birliği-Türkiye ilişkileri açısından hem de katılım süreci açısından. Geri geri kabul anlaşmasının imzalanması ve buna paralel olarak vize diyalogunun da başlatılması, Avrupa Birliğinin ve Türkiye'nin çok önemli iki husustaki kararlılıklarını bir kez daha ortaya koymaktadır, göstermektedir -mobilité ve göç konusu- ve bu, aynı zamanda tarafların birlikte çalışma isteklerini de ortaya koymaktadır ve bizler, bu sürecin, başlamış olan bu sürecin son derece faydalı olacağını, insanlar arası, insan insana temaslar açısından özellikle ve Türk ve Avrupa Birliği vatandaşları açısından son derece faydalı olduğunu düşünüyoruz.

Vize muafiyet diyalogu sürecini başlatan toplantı çerçevesinde, içişlerinden sorumlu komisyon üyesi Malmström, Türk tarafına resmî olarak vize muafiyeti rejimine yönelik yol haritasını sunmuştur ve komisyon üyesi Malmström, bu toplantı çerçevesinde, aynı zamanda komisyonun bu diyalogun yürütülmesine, uygulamaya konulmasına ilişkin öngörülerini paylaşmıştır.

Bildiğiniz gibi, bu diyalog çok sayıda konuyu kapsayacaktır. Düzenli göç, sınır yönetimi, vize politikası, seyahat dokümanlarına ilişkin, sığınmacılarla ilgili meseleler, mülteciler sistemi, bunun dışında organize suç, kaçakçılık meseleleri ve polise ilişkin meseleler ve bunun dışında yine aynı şekilde savunmasız kimse ve gruplara yönelik özel hususlar da bu kapsam içerisinde yer almaktadır.

Müsteşar yardımcısının da belirtmiş olduğu gibi, Türk tarafı diyaloga katılmaya taraf olduğunu, istekli olduğunu belirtmiş, bunun yanı sıra, bununla birlikte birtakım hususları da dile getirmiştir ve buna karşılık olarak da komisyon üyesi bu tür hususların en başta dile getirilmesinin, en baştan ortaya konulmasının ve bilinmesinin ne kadar önemli olduğunu belirtmiş, ardından da bu dile getirilen hususların bu diyalog çerçevesinde çözüme kavuşturulması için ellerinden gelen her türlü çabayı sarf edeceklerini belirtmiştir ve baktığımız zaman, geri kabul anlaşmasının onay sürecini Türk tarafı başlatmış bulunuyor bu Değerli Komisyon üyelerinin bugün bir araya gelmeleriyle birlikte. Avrupa Birliği tarafında da yine bu onay sürecinin başlamış olduğunu söyleyebiliriz hem konsey hem parlamento nezdinde ve bu çerçevede 21 Ocak tarihinde bu konuya ilişkin ilk toplantının, ilk tartışmaların Avrupa Parlamentosunun ilgili komitesinde yapılmış olduğunu belirtmek isterim.

Sözlerime son verirken şunları ifade etmek istiyorum: Avrupa Birliği, geri kabul anlaşmasının uygulamaya konulması ve buna paralel olarak sürdürülecek vize muafiyet diyalog sürecinin Avrupa Birliği ve Türkiye arasında iş birliğinin artırılmasına katkı sağlayacağını düşünüyoruz. Özellikle adalet ve içişleri alanlarında iş birliğini artıracığını düşünüyoruz Avrupa Birliği olarak. Yine aynı şekilde Türkiye vatandaşlarına ve Avrupa Birliğinin vatandaşlarına somut birtakım yararlar getireceğini düşünüyoruz. Avrupa Birliği, bu

çerçeveyle özellikle Türk idareleriyle birlikte çalışmaya ve bu çerçevede verebileceği her türlü desteği vermeye de hazırdır. Bunu ifade etmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum Sayın Marteil.

Sayın Dinçer'in bir sorusu olacak.

CELAL DİNÇER (İstanbul) – Ben, Avrupa Birliği temsilcisine soruyorum: Bu anlaşmanın Türkiye için çok iyi olacağını, her şeyin güllük gülistanlık olacağını söylediler. Görüyoruz ki üçüncü dünya ülkelerine ancak geri kabul anlaşmasıyla veya gönderdikleri işte sığınmacı olsun ne bileyim, izinsiz, kaçak yollarla girmiş insanları gönderdikleri üçüncü dünya ülkelerine yardımları yapıyor Avrupa Birliği. Türkiye de bu yardımları da yapacak mıdır yani maliyete, külfete ortak olacak mı? Bu soruyu sormak istiyorum.

AB TÜRKİYE DELEGASYONU BİRİNCİ MÜSTEŞARI ERWAN MARTEIL – Değerli Milletvekili, memnuniyetle yinlemek isterim ki Avrupa Komisyonu bu çerçevede her türlü teknik ve mali desteği vereceğini açıklamıştır, mali yardımda bulunacağını açıklamıştır Türkiye'ye.

2007-2013 yılları arasında Avrupa Birliği bu alanda Türkiye'ye 350 milyon avro tutarında destek sağlamış bulunmaktadır ve Avrupa Komisyonu bu niyetini de devam ettirmektedir, bu desteği sağlamaya devam etmek niyetindedir büyük miktarlarda, özellikle de Türk idari kurumlarının, idaresinin talep ettiği doğrultuda teknik uzmanlıkla birlikte.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Marteil.

Değerli katılımcılar, kamu kurum ve kuruluşlarından herhangi bir şekilde katkıda bulunmak isteyen, bilgi vermek isteyen arkadaşımız var mı? Yok.

O zaman, şu ana kadar yapılan görüşmeler, değerlendirmeler çerçevesinde, cevabı gerektiren hususlarla ilgili teknik bilgiler ve açıklamalar yapmak üzere Hükümet temsilcimize son olarak söz veriyorum.

Buyurun Sayın Nayir.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; söz alıp katkıda bulunan, uygulamanın bundan sonraki kısmına da ışık tutan bütün konuşmacılara ben şahsım ve Bakanlığım adına teşekkür etmek istiyorum.

Daha ziyade konuşmalarda geri kabul anlaşması ve vize muafiyetinin paralel olması, birlikte olması konusu gündeme getirildi. Ben, şu hususu belirterek başlamak istiyorum: Bu, yalnızca Türkiye için olan bir husus değil. Daha önce Avrupa Birliği, Arnavutluk, Bosna-Hersek, Makedonya, Karabağ, Sırbistan, Moldova, Ukrayna, Rusya ve Gürcistan'la da geri kabul anlaşmaları imzalamış ve beraberinde vize muafiyeti anlaşmalarını da başlatmışlar ve aynen bizde olduğu gibi, geri kabul anlaşması önce, vize muafiyeti sonra olarak yürürlüğe girecek bir yol izlenmiş. Örnek olarak verirsem, Arnavutluk'la 2005'te başlayan bir süreçte 2005'te geri kabul anlaşması imzalanıyor, 2007'de vize muafiyeti anlaşması imzalanıyor, 2010'da vize muafiyeti uygulanmaya başlıyor. Diğer ülkelerde de böyle, 2007, 2008, 2009 olarak devam eden tarihlemeler var, yani önce geri kabul anlaşmaları imzalanıyor, genel usul bu, arkasından vize muafiyeti görüşmeleri başlıyor, daha sonraki bir tarihte de vize muafiyeti uygulanmaya başlıyor. Bu, yalnızca ülkemiz için olan bir durum değil.

Bizim de imzaladığımız geri kabul anlaşmaları var. Suriye'yle, Yunanistan'la, Kırgızistan'la, Romanya'yla, Ukrayna, Pakistan, Rusya, Nijerya, Bosna-Hersek, Yemen, Moldova, Belarus, Karadağ, biz de bu ülkelerle geri kabul anlaşmaları imzalamışız.

Verilen rakamlarda, abartma demeyeyim, bir yanlış ifadem olmasın ama rakam büyüklükleri olarak bazı ifadeleri ben belki giderebilecek bir örnek vermek istiyorum. Yunanistan'la biz 2001 yılında bir geri kabul anlaşması imzalamışız. 2002'den başlayıp 2013 yılı sonuna kadar Yunanistan bu geri kabul anlaşmasını esas göstererek 111.264 kişinin bizim ülkemiz üzerinden geçtiğini iddia ederek geri alınması talebinde bulunulmuş. Rakam dikkat edici, 111.264. Bizim yapmış olduğumuz değerlendirme sonucunda 13.684 kişiyi biz, alabiliriz demişiz. Yani yüzde 12 gibi bir rakama tekabül ediyor. Yani hep konuşmalarda şu söylendi: "Türkiye'den geldi denecek ve Türkiye'de alacak." Hâlbuki öyle değil. Yunanistan da aynı şeyleri iddia etmiş, biz değerlendirmişiz, eldeki belgelere bakmışız 13.684. Daha çekici bir rakam, bunun da Yunanistan ancak 3.890 kişisini iade edebilmiş bize. Yani bu süreç içerisinde onların da iadesini kararlaştırdığı ama elinden kaçırdığı mı diyelim veya gönderemediği, başka eksiklikler dolayısıyla gönderemedikleri var. Bu gelen 3.890'dan da 160'ı daha sonra tekrar geri gönderilmek durumunda kalmış. Yani rakamlar o kadar büyük olmayacak diye düşünüyoruz. Türk vatandaşları için çok önemli bir problem olmayacak. Anayasal bir gereklilik olarak biz zaten kendi vatandaşlarımızı geri kabule mecburuz, yani bu anlaşmalar Türk vatandaşları açısından önemli bir sonuç ortaya çıkarmayacak.

Sorulardan ben isim isim söyleyemeyeceğim ama “Bizim Avrupa’da ne kadar kaçak, yasa dışı olan Türk vatandaşı var?” dediler. Bu rakamı elimizde yok. Ama sınır dışı edilen Türk vatandaşlarına baktığımızda 2009 yılında tüm Avrupa ülkeleri olarak 1.244, 2010 yılında 853, 2011 yılında 825, 2012 yılında 604, 2013 yılında 633, yani bu beş yılın toplamında 3.900-4.000 civarında yasal olmayan yollarla orada ikamet ettiği bildirilen kişinin bize iadesi söz konusu. Onun dışında “Yasal olmayan bir yolla oraya gitmiş veya yasal gitmiş, yasal olmayan duruma düşmüş olan ne kadar kişi var?” O konu hakkında bizim elimizde herhangi bir bilgi yok. Verilen rakamlar FRONTEKS rakamları, yıllık 37 binle 55 bin arasında bizden geçtiği söylenen Türk vatandaşı değil, üçüncü ülke vatandaşları olarak gayri yasal... Rakamlar da FRONTEKS, bir sınır organizasyonuna ilişkin rakamlar.

Bir diğer konu: Bu Birleşmiş Milletler Göçmen İşçiler ve Ailelerin Korunmasıyla İlgili Anlaşma’nın 22’nci maddesine aykırılık iddialarında bulunuldu. Bu 22’nci maddede bir toplu sınır dışı edimi söz konusu. Hâlbuki bu geri kabul anlaşmalarının uygulamalarına bakıldığında, yasa dışı göçe konu kişilerin durumlarının tek tek ele alınıp Türkiye üzerinden yasal olmayan geçişlerle anlaşmaya taraf olan ülkelerin somut delillerle kanıtlanması durumunda bize iadeleri söz konusu olacak ki, dolayısıyla burada da 22’nci maddeye aykırılık iddia edilemeyecek kanaatimiz var.

İlk sunumda da arz etmeye çalıştığım şekilde bu üç yıl bizim için önemli. Konuşmacı arkadaşlarımızın hassasiyetleri de aynı doğrultuda, biz de o hassasiyetler var. Bu üç yılda yapılacaklar yapılamadığı takdirde sıkıntılarımız olacağını biz de biliyoruz. Sizlerin buradaki konuşmalarınızın hepsi bizi bu amaçları gerçekleştirmek için birer teşvik edici unsur olacaktır. Sınır güvenliği konusunda yapabileceklerimiz, bugün için bizim aşağı yukarı 2 bin kişilik bir geri gönderme kapasitemiz var. Bunu ilk etapta hemen illere gönderdiğimiz, 7 ile gönderdiğimiz ödenekle 2 bin kişi daha ilaveyle 4 bine ve çok yakın bir zamanda da 10 bine çıkarmayı planlayan bir yapımız var. Bu 10 bin rakamı size küçük görülebilir ama burası sürekli kalınacak yer değil, gelecek ve gidecek, gelecek ve gidecek, üç günlük, beş günlük, üç haftalık, beş haftalık süreler olarak düşünürsek yani bu rakam bizi idare ettirecek bir rakam.

Hassasiyet gösterilen konulardan söylenenler, batan teknelerimiz, can kayıplarımız, sağlık sıhhat problemlerimiz geri kabul anlaşmasına bağlı olan hususlar değil, bugün de yaşadığımız hususlar. Biz, genel bir çerçeveyi -bürokratlar olarak söylüyorum- şöyle görmeye çalışıyoruz: Geri kabul anlaşmaları insani gereklere dayanan ve geldiği ülkeye, bir önceki ülkeye değil ana vatanına, asli bağlı olduğu ülkeye göndermeye çalışan bir sistem oluşmaya çalışıyor. Türkiye de bu yapı içerisinde kalırsa, eğer gelen kişi ilk hareket ettiği ülkeye insani şartlara uygun olarak gönderilmeye başlarsa, sınır tedbirlerimiz tam alınır, yapılacak dil analizleri, biyometrik analizlerle kişiyi daha kolay yerine gönderebileceğimiz durum olursa, Türkiye bu rotanın dışına çıkar diye düşünüyoruz. Yani kişiler şu kanaate varırsa ki: “Biz gideceğiz ama orada kalamayacağız, gideceğiz ama gittiğimiz ülke bu tedbirleri alarak geri gönderecek.” Türkiye rotası değişecek diye tahmin ediyoruz. Bunda da samimiyiz bürokratlar olarak. Bu konulardaki bilgilendirmelerimiz de bu doğrultuda.

Yapılacak olan işler önemli işler, bu üç yıllık sürede Meclisimizin büyük bir birliktelikle gerçekleştirmiş olduğu Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu gereği teşkilatlanmamız henüz yeni ama hedeflerimiz büyük. Sayın milletvekillerimizin belirtmiş olduğu bu geri gönderme merkezlerindeki kişilerin eğitimi çok önemli bir konu. Buna ait de psikologlar ve sosyologlar seviyesinde şimdiden başlattığımız hazırlık çalışmaları, göreve alma ve eğitim çalışmaları var.

Yine kanunumuzda, Kızılay’la -bu konuda tecrübeleri olan bir kuruluş- iş birliği yapma, hizmet satın alma imkânlarımız var ama sıfır maliyetli bir iş değil, sıfır riskli bir iş değil, mutlaka bu kişilerin eğitimiyle ve bizim alacağımız önlemlerle bunların maliyetini daha düşüreceğimiz kanaatindeyim.

Başka... Belki hepsine cevap verememiş olabilirim. Müsaade ederseniz bir bakayım başka iletebileceğim konular var mı. Zannediyorum toplam arz edebileceklerim bunlar, eğer “Şu konu unutuldu.” diye bize iletilecek konular varsa, ona da cevap vermeye hazırım. Arkadaşlarımızın aldığı notlarla, eğer daha sonra yazılı cevabı gerektiren hususlar varsa onu da değerlendireceğimizi ben hem Başkanlığımıza hem de Komisyonumuza arz etmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Nayir.

Sayın Güler’in bir sorusu olacak, onu alalım.

Buyurun Sayın Güler.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Birleşmiş Milletler adına konuşan temsilci dedi ki: “Sığınma ve mültecileri dışarıda bırakması gerekir bu geri kabul anlaşmasının.” Çeviriden kaynaklanan bir yanlış not almadıysam eğer. Bu madde 1/g fıkrasına bakıyorum. Burada sığınma başvurusunu yapanlarla ikamet izni başvurusunda yapanlar başvuru süreci devam ederken bu anlaşmanın kapsamına giriyor. Doğru mu algılıyorum şeyi? Madde 1’in (g) fıkrasında ikamet izni tanımlanmış. Ya, iltica ve mülteci herhâlde değil mi?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR -Anlaşmanın 18'inci maddesinde "Saklı Hükümler" var. Burada, 1951 tarihli mülteciler hukuku durumuna ilişkin sözleşmenin saklı hükümler bölümünde olduğunu ifade ediyor. Yani dolayısıyla, o hükümler ayrı olarak değerlendirilecektir diye yorumluyoruz.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Açtım, neresi efendim?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR - Madde 18. 35'inci sayfa eğer...

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Açtım. Tüm madde mi onunla ilgili?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR - "31 Ocak 1967 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Protokol ile değiştirilen 28 Temmuz 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşme." En başında "Saklı Kalan Hükümler" diyor. Yani sayfanın başındaki "Saklı Kalan Hükümler." Yani dolayısıyla, o hükümler geçerliliğini sürdürüyor.

BAŞKAN - İltica başvuruları da saklı hükümlerde. İltica başvuruları da ayrı tutulmuş, aynı 18'inci maddede.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Yani bu, aslında genel olarak ilticayı kapsıyor.

BAŞKAN - Onları kapsamıyor.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Ama başka uluslararası sözleşmelerde...

BAŞKAN – Bununla ilgili yapılan düzenlemeler olduğu için o sözleşmeler geçerli olacak, bu sözleşme uygulanmayacak onlar için.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Yine, 6'ncı sayfanın (g) bendinde geçen "İkamet izni", Türkiye ve üye ülkelerden biri tarafından düzenlenmiş olan, bir şahsa söz konusu devletin topraklarında ikamet hakkını tanıyan her türlü izin anlamına gelir. Bu bir iltica başvurusu veya ikamet izni başvurusu süreciyle bağlantılı olarak ülkede kalmak için olan geçici izinleri kapsamaz.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Kapsamaz, dışarıda mı?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Evet, dışarıda bırakıyor.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Dolayısıyla, ikamet izni almış sayılmayacakları için bu anlaşma onları kapsar.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Göç İdaresi Genel Müdürümüz, müsaade eder misiniz, daha teknik bilgi olarak...

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – İltica başvurusunda bulunmuş ve buna bağlı olarak Avrupa Birliğine üye ülkelerden herhangi birisinde iltica başvurusu devam ediyorsa geri kabul anlaşmasının otomatikman dışındadır efendim. Hem 18'inci maddede saklı hükümler, 1951 Cenevre Sözleşmesi hükümleri anlaşmanın tamamen dışında sayıldığı için hem de tanımlardaki ikametle alakalı, bir iltica başvurusuna bağlı olarak eğer bir ikamet almışsa ona bağlı olarak da bu anlaşmanın hükümleri dışında kalır diyor.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – İkamet almışsa tamam ama henüz işlem sürüyorsa?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – İşlem sürdüğü anda kayıt işlemleri yapılıyor. İltica başvurusunda bulunduğu Avrupa Birliğinin kabul vasfı yönergeleri çerçevesinde kayıtlı alakalı, kaydı yaptıktan sonra, başvurusunu yaptıktan sonra kendisine ikamet anlamına gelebilecek bir belge veriliyor ve bu anlamda da bu anlaşmanın dışında kalıyor ve geri kabulle alakalı hükümlerin tamamen dışında kalıyor çünkü iltica başvurusu yaptıktan sonra bizim de almamız mümkün değil, uluslararası koruma alanını daraltmak anlamına gelir. İltica başvurusu devam eden birisini almamız demek, bizim burada iltica başvurusu işlemlerini devam ettirmemiz anlamına gelir ki bu bizim açımızdan da sıkıntılı olduğu için 18'inci maddede "1951 Cenevre Sözleşmesi'ne ilişkin hükümler saklıdır." diyor. Yani Avrupa Birliğine üye ülkelerden herhangi birisinde bir iltica başvurusu varsa, bunları hiçbir şekil ve şart altında yasa dışı göçmen pozisyonuna düşmedikleri için, iltica başvurusu bulunduğu için... Yani geri kabul anlaşmaları sadece yasa dışı göçmen pozisyonundakileri kapsıyor. Yasa dışı göçmen pozisyonunda iltica başvurusu değerlendirilir, iltica başvurusu reddedilir, idari mekanizmalardan, adli mekanizmalardan Avrupa Birliğine üye ülkelerde geçerse ve arkasından da her şey reddedilirse ve dosya kapanırsa, dosya kapandıktan sonra bir yasa dışı göçmen pozisyonuna ancak düşülmesi mümkün olabilir.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Sayın Genel Müdür, 1/g'yi yorumlar mısınız bana, anlaşmanın 1'inci maddesinin (g) fıkrası, ikamet izni tanımını?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – İkamet izninin tanımını yapıyor Sayın Vekilim ve devamında, en sonunda yani ikamet iznini tanımlıyor, tanımladıktan sonra diyor ki: "Bu, bir iltica başvurusu veya bir ikamet

izni başvurusu süreciyle bağlantılı olarak ülkede kalma için olan geçici izinleri kapsamaz.” Kapsamaz, yani bu ikamet izni sayılmaz diyor.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Ve dolayısıyla geri kabul kapsamında işlem görür o kişi.

BAŞKAN – Görmez.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Efendim, bunu kapsamaz derken şahıs iltica başvurusunda bulunup buna ilişkin bir Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde veya o ülkede kalma hakkını haiz duruma geldiğinde ilticayla alakalı bir süreci devam ediyor, bir “process”i devam ediyor. İkamet izniyle alakalı bir süreç kapsamında, yani anlaşmanın içerisinde ikametle alakalı geçen maddeler kapsamında, yarın ikamet izni kesintiye uğradı, ikamet izni iptal edildi kapsamında sayılmaz, “Anlaşmanın kapsamında sayılmaz.” anlamındadır bu efendim.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – “Anlaşmanın kapsamında sayılmaz.” diye düşünüyorsunuz.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Doğrudur efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Dinçer, arkadaşların sabrı da zorlanmaya başladı, son soruyu sizden alalım.

CELAL DİNÇER (İstanbul) – Peki.

Sayın Müsteşarıma ben sormak istiyorum. Şimdi, hem de tam bu konu... Gitti, Yunanistan'a girdi kaçak yollardan, “Ben iltica ediyorum.” dedi, müracaatını yaptı, yani iltica, sığınma başvurusunu yaptı. Bugün Yunanistan'da, yıllık 100 bin kişi gidiyor, bunun yüzde 99'u reddediliyor daha sonradan. Yani bin kişi ancak kabul edilebiliyor -elimizdeki rakamlar böyle- geri kalan 99 bin kişi tekrar geldiği ülkeye iade ediliyor. O konuda ne yapacak ülkemiz? Yani demin de Atilla Bey bir kısmının cevabını verdi, bunu kapsamıyor, doğru. İltica başvurusunu yaptı, o sonuçlandı süreç, hadi bakalım “deport” yaptılar, 99 bin kişi. Türkiye'ye “Sen bunu alacaksın, Ege'den geldi, Marmara'dan geldi, bilmem nereden girdi.” diyecekler. Ne yapacağız o zaman?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Biraz önce arz etmeye çalıştığım rakamlarda vardı. 2002'den 2013'e kadar 111 bin civarında bir bizden geldiği iddia edilen kişi vardı ve bizim yapmış olduğumuz incelemede çok daha az bir miktarı, 11 bin kişi bizim “tamam” dediğimiz.

CELAL DİNÇER (İstanbul) – Anlıyorum. Bu, rakamların artmayacağı anlamına gelmez ki. Yani o rakamlar bize kesin bir şey vermiyor. Azalacak mı şimdi diyorsunuz bundan sonra?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Zaten bizim Yunanistan'la geri kabul anlaşmamız var. Avrupa Birliğiyle yapmış olduğumuz bu geri kabul anlaşması herhangi bir şey değiştirmeyecek, onunla var olan bir anlaşmamız var. Bu farklı bir yere götürmeyecek bizi. Yani Avrupa Birliği...

CELAL DİNÇER (İstanbul) – Yani örnek olarak verdim. Sadece Yunanistan olarak verdim yani olmayan ülkeler için söylüyorum.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Anladım.

Yani o rakamlar bize bir ışık gösteriyor, bize bir yol gösteriyor. Yani, iddia edildiği gibi “Sizden geldi.” denilen herkesin bizim kabulümüzün olmayacağı... Dil analizleri çok önemli. Yani Avrupa ülkelerinde bunlar var. Gelen kişi “Ben şuradan geldim.” veya “Şu kökene aitim.” Dediğinde, uzmanı olan kişi çok kısa bir sürede bunun hangi kökene ait, hatta hangi ülkenin hangi bölgesinde yaşayan kişi olduğunu belirtiyor biyometrik analizlerle, yoksa yalnızca bir iddiayla “Bu sizden geldi.” dediğinde... Ama sınırda yakalanan kişiler için süreler daha kısa, orada sınırda geçmek üzere yakalanmış kişi için daha kısa. Ama kendi içine girmiş oradaki kişilerin, onların iddia ve ispat, bizim de kabul durumumuz olacak. Bu konularda bir de komitemiz var, bu uygulamanın nasıl olacağını gösteren, hem Avrupa Birliği tarafında hem de bizim tarafımızda eşit şartlarda kurulmuş komite var. Uygulamanın sıkıntılarını bunlar giderecek.

Diğer bir husus, eğer bizim istemediğimiz şekilde cereyan eden bir yapı varsa, ülkemiz aleyhine işleyen bir sistem varsa “İmza attık, artık sonuna kadar bununla bağlıyız.” diye bir husus da yok. Biz tek taraflı olarak vazgeçme hakkına da sahibiz. Yani bu da var, eğer “Bize söylenen, bize sözü verilen hususlar yerine gelmiyor ve ülkemiz aleyhine bu iş cereyan ediyor.” dendiği anda, bu gene anlaşma hükümlerinden bir tanesi tek taraflı olarak bizim fesih durumumuz da var.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – O zaman vize anlaşmasında onlar vazgeçebilir mi istedikleri zaman yani?

BAŞKAN – Yok, o ayrı bir anlaşma.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Şu andaki anlaşmamız geri kabul anlaşması. Vize muafiyeti için yalnızca yol haritamız var, ondaki maddeleri bilmiyorum ama buradaki hükümlerden bizim tek tarafı fesih hakkımız da var.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Efendim, bunu pek yapamayız tabii. Vize muafiyeti, genel kabul anlaşması yükümlülüklerini şarta bağlamışsa “Bunu yaptıkça vize serbestiyeti vereceğim sana.” diye. Nasıl yapacağız onu?

BAŞKAN – Vize serbestisini alır, ondan sonra bunu iptal ederiz Sayın Güler.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Başlangıçtaki tavır doğrudu işte. “Önce vize serbestiyetini bir bağlayalım anlaşmaya, sonra yapalım.” demiştiniz daha önce ama şimdi aynı anda yaptınız ve bunu vize serbestiyeti anlaşmasından önce yürürlüğe soktunuz, o yüzden zor.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Güler.

Sayın Nayir, açıklamalarınız için çok teşekkür ediyorum.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Ben teşekkür ediyorum. Katkıda bulunan sivil toplum kuruluşlarımıza ve izleyen basın mensuplarımıza da bu arada Bakanlığım ve şahsım adına katılan kamu kuruluşlarına teşekkür etmek istiyorum.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Sayın Başkan, STK’lar kimlerdi, söylemediniz, meraktaayız.

BAŞKAN – Efendim, Sayın Kesimoğlu’nun da bir katkısı olacak herhâlde onu da alayım, ondan sonra söyleyeyim o zaman.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Sayın Başkan, aramızda zannediyorum Dışişleri Bakanlığı yetkilisi var ya da yetkilileri var. Bu anlaşmayla bağlantılı olarak da bir şikâyeti ve bir temenniye dile getirmek istiyorum. Zaman zaman görevli olarak ya da turistik amaçlı yurt dışı gezilerimiz oluyor. Son bir iki ay içerisinde 2 kez Almanya’ya gittim. Bugüne kadar hiç görmediğim bir muameleyle karşılaştım. Uçaktan inerken, daha uçağın kapısında Alman bir polis yetkilisi pasaport kontrolü yapıyor. Bundan incindiğimi ifade etmek istiyorum, şahsım adına değil bir Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı olarak incindiğimi ifade etmek istiyorum. Bu, demek ki Alman Hükûmetinin Türk devletine güvensizliğini ortaya koyan bir uygulama ya da Türk milletini aşağılama anlamına gelebilecek bir uygulama. Bu vesileyle de bunu ifade etmek istiyorum. Dışişleri Bakanlığı yetkililerinden de diplomatik temasta bulunarak -eminim bilgi dâhilinde olan bir konudur- bu sıkıntının giderilmesini millet adına talep ettiğimi ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Kesimoğlu.

Değerli arkadaşlar, tasarının tümü üzerindeki görüşmeler...

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – STK’lar kimler, onu söyleyecektiniz.

BAŞKAN – Efendim, arkadaşım listeyi çıkarıyor, bildireceğim size. Buraya sadece katılanların ismi yazılmış ama ben kimleri davet ettiğimizi...

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Buradalarsa söyleyebilirler Sayın Başkan.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Hem tanımış oluruz.

BAŞKAN – O zaman burada katılacağını bildirip katılan STK’ları şey yapıyorum.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Temsilcimizi dinledik, ayrıldı. Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi Müdürü Sayın Murat Erdoğan buradalar. Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneğini davet ettik, buradalar. Helsinki Yurttaşlar Derneği Başkanlığı, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, İktisadi Kalkınma Vakfı Başkanlığı, Uluslararası Göç Örgütü Türkiye Misyon Şefliği, İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği Başkanlığı.

Evet, değerli arkadaşlar, tasarının tümü üzerindeki görüşmelerimizi tamamladık.

Sayın Serindağ, hoş geldiniz.

Şimdi, tali komisyon olarak tasarının tümünü genel uygunluk görüşümüzün esas komisyon olan Dışişleri Komisyonuna bildirilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Başkanım, oylamaya geçmeden izin verirseniz...

BAŞKAN – Geçtim, sonra vereyim Ağabey size.

Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun.

Değerli arkadaşlar, muhalefet şerhi vermek isteyen milletvekillerimiz için, muhtemelen hafta sonu da çalışmayacağımıza göre, salı günü saat 11.00'e kadar size zaman tanıyalım çünkü çarşamba günü Dışişleri Komisyonumuzda, ana komisyonda konu görüşülecek.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Başkanım, 11.00'de, sabahın köründe zorlama bizi, salı günü verelim işte.

BAŞKAN – Yani çarşamba günü görüşülecek ya salı akşama kadar Dışişleri Komisyonuna vermeyi arzu ediyoruz. 11.00 değil de 13.00 diyelim, tamam, nasıl olsa gruba geleceksiniz, gelirken şey yapıvererseniz seviniriz.

AHMET TOPTAŞ (Afyonkarahisar) – Evet yani 13.00...

BAŞKAN – Salı günü saat 13.00'e kadar muhalefet şerhi vermek isteyen arkadaşlarımıza makul bir süre veriyoruz.

Katkıda bulunan, emek veren bütün arkadaşlarımıza, kamu kurumlarının değerli temsilcilerine, çok kıymetli milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

Sayın Ali Serindağ sonradan katıldı aramıza, kendileri de bir selamlama konuşması yapmak istiyorlar.

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Selamlama konuşması değil, izin verirsiniz bir iki hususu, bu Komisyonun çalışma düzeniyle ilgili bir iki hususu dile getirmek istiyorum.

Sayın Başkanım, bizim Komisyonumuz çok yoğun bir komisyon değil, gündeme çok fazla teklif ya da tasarı gelmiyor ama gelenler de görüşülüyor. Şimdi, Anayasa Komisyonunda görüşülen bir tasarı var biliyorsunuz. Bu, Hükûmetin “demokratikleşme tasarısı” diye kamuoyuna duyurduğu tasarı. Bu tasarının pek çok hükmü İçişleri Bakanlığını, dolayısıyla da Komisyonumuzun görev alanını ilgilendiriyor ama bu görüşülmedi, tali komisyon olarak İçişleri Komisyonuna havale edildiği hâlde görüşülmedi. Mesela bu konuda bize izahat verirsiniz... Niye görüşmedik? Çok mu yoğunluk? Niye bizi bir araya getirme ihtiyacını hissetmediniz? Bizim bir araya gelmememizin veya getirilmememizin sebebi nedir? Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'yla ilgili pek çok değişiklik var orada, belki incelemiştinizdir, muhtemelen incelemiştinizdir. Bu Komisyonun söyleyeceği sözleri var. Birincisi bu.

İkincisi: Bu, geri kabul anlaşması. Geri kabul anlaşması, öyle görünüyor ki, sanki Türk vatandaşları Avrupa Birliği ülkelerine vizesiz gidecekler ve onun ön şartı gibi öngörülüyor. Biliyorsunuz, bunun tehlikesi şu: Türkiye'nin kaçak göçmenler ülkesi hâline gelmesi veya depo olarak kullanılması. Bu çok büyük bir tehlike arz ediyor.

Üçüncüsü şu: Türkiye'de pek çok olay cereyan ediyor ve bunun pek çoğu asayişe ilişkin. İçişleri Komisyonunun her ne kadar bir denetim yetkisi yoksa da zaman zaman ülkede cereyan eden olaylarla ilgili konularda görüşünü ifade etmek üzere toplanması lazım. Örneğin, savcı talimat veriyor, kolluk yerine getirmiyor. Bu çok önemli bir şey. Bu nedir? Anayasal düzenin rafa kaldırılmasıdır. Bu böyledir. Yani Anayasa sadece silah zoruyla rafa kaldırılmaz, silahla rafa kaldırılmaz.

BAŞKAN – Ali Ağabey, haftaya bir daha toplantıya çağırıyorum, o zaman rahat rahat konuşalım.

ALİ SERİNDAG (Gaziantep) – Efendim, bunları konuşacağız.

Ama şunu bize açıklamanız lazım: “Demokratikleşme” diye anılan tasarıyla ilgili İçişleri Komisyonunu neden toplantıya çağırmadığınızı bizim duymamız lazım, onu arkadaşlarımızın bir duyması lazım. Benim de öğrenmeye ihtiyacım var o konuyu.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Katılımcı arkadaşların, katkı veren arkadaşların hepsine de çok teşekkür ediyorum.

Sağ olun arkadaşlar.

Kapanma Saati: 12.56